Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

I.
II.
III.
IV.
V.
VI.
VII.
VIII.
IX.
X.
XI.
XII.

2022

NAJVÄČŠÍ V BIZNISE
VÍŤAZ 2021
LESNÍCTVO

MILIÓN STROMOV
- PRE SLOVENSKO -

Už troubějí, už troubějí, na horách jeleni

[: Už troubějí, už troubějí, na horách jeleni. :]
[: Mysliveček na posedu, má palouk pěkně v dohledu
a prstem svým na spoušti, díva se do houští. :]

[: Už troubějí, už troubějí, na horách jeleni. :]
[: Z houšti už jelen vychází, stádo laní doprovází
a po lese, ten jeho hlas, zazníva jako bas. :]

[: Už troubějí, už troubějí, na horách jeleni. :]
[: Měsíček z mraků vyhlíží, myslivec pušku zamíří
a naposled, a naposled, jelen svou hlavu zved. :]

[: Už troubějí, už troubějí, na horách jeleni. :]
[: Z posedu rána zazněla, ruka se vůbec nechvěla,
už dotroubil, už dotroubil, do trávy se zložil. :]

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

4. Rybáreň Pariná 47. významné lesnícke miesto
Dňa 13. októbra pribudla do skupinky vyhlásených významných miest rybáreň Pariná nachádzajú sa na území v práve OZ Karpaty, ktorú pred 155 rokmi založil Móric Palffy.

5. Personálne zmeny na postoch riaditeľov OZ
Personálne zmeny sa stávajú neodmysliteľnou súčasťou fungovania štátneho podniku LESY SR š.p. Tento mesiac došlo k výmene na pozícii riaditeľa OZ Tatry.

5. Intersucho – 3. ročník stretnutia s reportérmi sucha
V stredu 21.09.2022 sa konal tretí ročník diskusného odborného seminára s reportérmi z praxe a s reportérmi lesníkmi pod názvom „MONITORING A HODNOTENIE DOPADOV SUCHA NA SLOVENSKU".

6. Za jeleňmi do revírov štátneho podniku
Pre poľovnícku sezónu 2022/23 bolo schválených k lovu v režijných poľovných revíroch celkovo 1.556 ks jeleňov (I. v. t. 592 ks, II. v. t. 496 ks, III. v. t. 240 ks a IV. v. t. 228 ks). Oproti predchádzajúcej poľovníckej sezóne je to viac o 169 ks jeleňov

8. Vyhodnotenie poľovníckej sezóny na Poľane
Oblasť vyhasnutej sopky Poľana a jej okolie je lákadlom poľovníckej verejnosti najmä počas jelenej ruje. Toto územie sa nachádza v pôsobnosti OZ Horehronie a OZ Poľana.

8. Prvý ročník streleckého preteku o putovný pohár riaditeľa OZ Sever 2022
Dňa 20.10.2022 sa na strelnici SPZ RgO Kysúc v Zákopčí uskutočnil prvý ročník streleckého preteku o putovný pohár riaditeľa OZ Sever pre zamestnancov stredísk i ústredia OZ.

9. 20-ročný jubilant
Položením základného kameňa vo Vydrovskej doline začalo na začiatku nového tisícročia vznikať jedno z najikonickejších miest slovenského lesníctva. Dnes sa Lesnícky skanzen pri Čiernom Balogu pýši množstvom hodnotných exponátov a tisíckami návštevníkov ročne.

10. Lesníckym chodníkom spoločne s turistami
Donovaly, Zámutov, Pilsko, Haluzická tiesňava, Dobročský prales, Bardejovské kúpele – do tohto zoznamu sa 15. októbra 2022 zaradila aj rekreačná oblasť Duchonka. Práve tu sa totiž uskutočnil 7. ročník lesnícko-turistického podujatia Lesníckym chodníkom J. D. Matejovie.

11. Lesnícka návšteva spoza Ipľa
Za krásneho jesenného počasia v polovici októbra (13.-15.10.2022) zavítala na Slovensko maďarská delegácia dvadsiatich lesníkov z celého Maďarska zložená z čelných predstaviteľov Krajinského lesníckeho spolku (OEE – akoby Maďarská lesnícka komora) a tiež z redakčnej rady lesníckeho mesačníka „Lesnícke listy" (Erdészeti lapok) vychádzajúceho už 160 rokov.

12. Zubria obora v Topoľčiankach, radosti i starosti lesníkov
Zubria zvernica bola vybudovaná v roku 1958 a celý tento objekt bol vyhlásený za chránenú študijnú oblasť. Aktuálne už úživnosť zvernice nie je postačujúca pre počet v nej žijúcich zubrov.

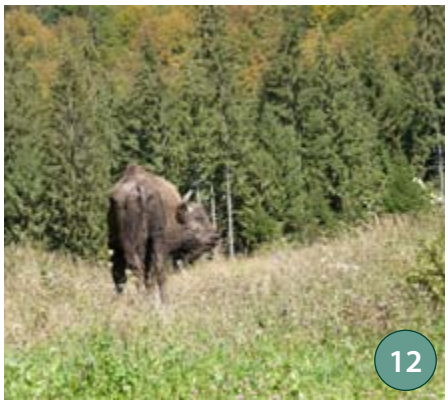

14. Lesná správa Majdán
Lesná správa Majdán je jednou z ôsmich LS organizačnej zložky OZ Karpaty. Svoj názov dostala po rovnomennom lesnom hospodárskom celku a tak isto po miestnej časti obce Horné Orešany. Lesná správa sídli v obci Horné Orešany. Územie LS je historicky späté s lesníctvom. Tunajšia drevná hmota sa využívala na pálenie drevného uhlia.

16. 90 rokov štátnych lesov na Gemeri
Oslavy okrúhleho výročia štátnych lesov prebiehali za komornej atmosféra, počas ktorej si prítomní hostia mohli odniesť množstvo zaujímavých informácii z troch vynikajúco spracovaných referátov. Oboznámili s históriu štátnych lesov na Gemeri, Ľudovítom Greinerom ako lesnícky významnou osobnosťou pôsobiacou v tomto regióne i s históriou a súčasnosťou chovu norika muránskeho typu, ktorý je jeho neodmysliteľnou súčasťou.

Lesník
časopis zamestnancov
LESY Slovenskej republiky,
štátny podnik
október 2022

Šéfredaktor:
Mgr. Anna Sliacka, PhD. (as)
anna.sliacka@lesy.sk
+421 918 444 218

Časopis neprešiel jazykovou korektúrou.

Stáli prispievatelia:
Mgr. Lucia Čekovská
Ing. Zdenko Kováč
Ing. Michal Slávik
Ivan Kňaze
Ing. Viliam Stockmann, CSc.
Ing. Martina Velká
Mgr. Marína Debnárová (md)

Grafická úprava:
Ing. Peter Valach

Foto na obálke:
Ing. Patrik Michál'

Adresa redakcie:
LESY SR, š. p.
generálne riaditeľstvo
Námestie SNP 8
Banská Bystrica
975 66

Príroda je liek. Za života lieči dušu i telo a ako sa hovorí, na konci zem vylieči všetko. Neviem, či sa z Vás niekto niekedy zamýšľal nad tou úplnou náhodou, akú má v živote semienko stromu, že sa dožije dospelosti a nie to ešte staroby. Je to rovnaká náhoda, ako to, že sa naša duša ocitla v ľudskom tele v tomto čase a priestore.

Život živých organizmov nie je v žiadnom okami ľahký, je plný každodenných nástrah, pretože v podstate sme naším zrodom naštartovali proces spejúci k nášmu koncu. Aj napriek všetkému zlému by sme však mali byť vďační za každý okamih, kedy otvoríme oči, zacítime lúče slnka, pocítime dotyk dažďových kvapiek, či zvláštne pocity, ktoré v živých bytostiach vyvoláva zima a chlad. Našou odplatou za náš dar života by v prvom rade mala byť ľudskosť, zodpovednosť, sebareflexia a hlavne snaha robiť dobré veci a tým aj svet lepším.

To, že sme sa ocitli v lesníckej rodine je vo väčšine výsledkom nášho snaženia a nadobúdania vzdelania vo viacerých odborných disciplínach, ktoré sú pre manažovanie lesov i pre pochopenie lesov a lesníctva potrebné, alebo tiež vplyvom úplnej náhody. Niekomu je súdené prežiť v lesníctve celý profesijný život, niekomu pár okamihov. V každom prípade je dôležité si uvedomiť, že nik z nás nie je nenahraditeľný a že nesmrteľných sú plné cintoríny. Niektoré veci je dobré brať také aké sú, veď zajtra svitne nový deň.

Anna Sliacka

18. Chov Norika muránskeho na Gemeri

Ak máme hovoriť o histórii štátneho lesníctva na Gemeri, chov koní je s týmto regiónom neodmysliteľne spätý už vyše 70 rokov. Teda len o málo kratšie ako sa datuje história štátnych lesov. Chov koní začal na Veľkej Lúke na Muráni v roku 1950. Podnetom k jeho založeniu bola potreba produkcie koní pre lesné hospodárstvo a armádu.

20. Nie je uniforma ako uniforma

Nebolo to tak dávno, keď podľa lesníckej uniformy bolo hneď jasné, s akým zamestnancom štátnych lesov máte tú česť. A keďže lesnícka súčasnosť je úzko spojená s minulosťou toto prepojenie upevníme tiež nosením nových výložiek, ktorých význam si podrobne predstavíme.

22. Aj takto sa študovalo lesné inžinierstvo

Nie každé štúdium lesného inžinierstva sa realizovalo v pohodlí Študentského domova Technickej univerzity vo Zvolene, ako je tomu dnes. Prinášame farbistú ilustráciu jedného účastníka takéhoto štúdia. Hlavným aktérom bol významný slovenský lesník, zakladateľ lesníckej dohliadacej služby v I. Československej republike Ing. Ľudovít Macko (1895-1990).

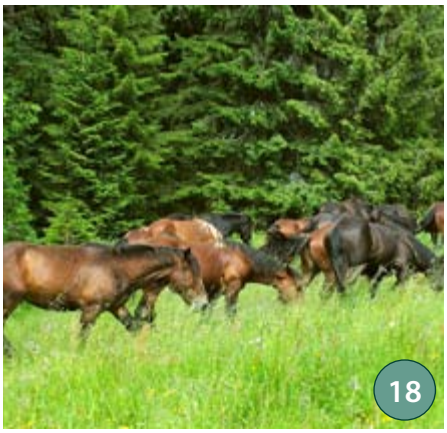

24. Výročia známych osobností

V októbrovom čísle si pripomenieme prof. Juliusa Komárka, PhDr pri príležitosti 130. výročia jeho narodenia a tiež si predstavíme 90 ročného Ing. Júliusa Marasa.

25. Ľudovít Greiner ako osobnosť, lesník, geodet

Predstavujeme Ľudovíta Greinera ako významnú osobnosť spojenú so štátnym lesníctvom v regióne Gemera. Narodil sa v roku 1796 v Lichtentanne pri Saalfelde v Nemecku ako syn evanjelického farára. Svoje štúdium započal na gymnáziu v Saalfelde, neskôr pokračoval na lesníckej škole v meste Dreissigacker, kde sa podrobil vyššej lesníckej skúške. Od roku 1816 slúži ako lesný na panstve v Baumgartene.

26. 40. výročie škôlkárskeho strediska JOCHY

40. výročie škôlkarského strediska Jochy patriaceho pod špecializovaný odštepný závod Semenoles oslávili jeho súčasní i bývalí zamestnanci priamo v jeho areáli 19. októbra 2022.

27. Pripomenuli si 60. výročie absolvovania LF VŠLD vo Zvolene

Uplynutie priam neuveriteľných šiestich decénií od ukončenia štúdia na lesníckej fakulte Vysokej školy lesníckej a drevárskej (LF VŠLD) vo Zvolene si pripomenuli siedmi absolventi tejto školy na stretnutí 20.10.2022 vo Zvolene. Vysokoškolský diplom lesného inžiniera si v Divadle J. G. Tajovského vo Zvolene 16.6.1962 prevzalo 57 absolventov (z toho päť žien) denného štúdia z rúk vtedajšieho prodekana LF VŠLD doc. Ing. (neskôr profesor i doktor vied) Rudolfa Šályho (1927-2018).

28. Sila ukrytá v dreve

Joey Richardson je anglická umelkyňa známa tvorbou jemných tvarov a veľmi precízne spracovaných detailov. Detstvo strávila na farme, čo sa ešte viac podpísalo pod jej naozaj krásny vzťah prerastajúci v lásku k lesom. Práve vďaka tomuto naozaj silnému putu sa jej kariéra vydala nielen cestou umenia, ale priamo podľahla rezbárstvu.

Rybáreň Parina vyhlásená za 57. významné lesnícke miesto

Dňa 13. októbra sa na pôde OZ Karpaty uskutočnila milá slávnosť. Zišli sa tu predstavitelia štátnych lesov, miestnej samosprávy, odborného školstva aj rodáci z okolia a milovníci malokarpatských lesov, aby vyhlásili Rybáreň Parina za 57. významné lesnícke miesto.

Stretnutie sa uskutočnilo priamo v rybárni. Po úvodných lesiciach sa ako prvý ujal slova Ing. Martin Matys, vedúceho výrobno-technického úseku OZ Karpaty, ktorý všetkých prítomných privítal a pozdravil. Následne sa vystriedalo viacero rečníkov: prítomných pozdravil starosta Smoleníc Anton Chrvala, potomok bývalých majiteľov smolenického panstva a zakladateľov rybárne, doktor práv Martin Pálffy a so svojimi spomienkami prispel aj profesor Ladislav Paule, rodák z tunajšieho kraja, ktorý vyrastal v neďalekej horárni v susednej doline. Potom nás prekvapil príchod samotného grófa Mórica Pálffyho, ktorý pred 155 rokmi rybáreň založil. Vďaka zvedavým otázkam jeho spoločníka lesníka Huberta si jeho grófstvo zaspomínalo na zašlé ale slávne časy a obecenstvo sa tak malo možnosť dozvedieť, „ako to bolo". Oboch pánov stvárnili členovia šermiarsko-divadelnej kumpánie Via Historica. Nasledoval krátky koncert loveckej hudby, ktorým trubači zo Strednej odbornej školy lesníckej a drevárskej Jozefa Dekreta Matejovie v Liptovskom Hrádku oboznámili prítomných so slovenskými poľovníckymi signálmi.

Po hudbe nasledovali príhovory odbornejšieho rázu, najprv sa slova ujal Ing. Michal Madžunkov, prezident Združenie chovateľov rýb na Slovensku, ktorého príhovorom nasledovala Ing. Katarína Kubišová, riaditeľka Strednej odbornej školy pôdohospodárskej a veterinárnej v Ivanke pri Dunaji. Študenti tejto školy už tri desaťročia vykonávajú študijnú prax práve v rybárni Parina. Po príhovore Ing. Kubišovej sa prikročilo k odhaľovaniu tabúľ: z tabuľky VLM na budove rybárne „strhol" plachtu dr. Martin Pálffy, o informačnú tabuľu sa postarali Ing. Katarína Kubišová a Ing. Dušan Lašák, ekonomický riaditeľ štátneho podniku LESY Slovenskej republiky.

Nasledovala mimoriadne príjemná časť podujatia, odovzdanie ocenení dvom bývalým zamestnancom OZ Karpaty, ktorých práca bola spojená s rybárňou. Poďakovanie a ocenenie si prevzali pani Eva Geschwandtnerová a Ing. Štefan Kráľovič, ktorý na záver ešte predniesol ďakovnú reč. Predtým sa ale ešte ujal slova Ing. Dušan Lašák, aby za vedenie podniku pozdravil zhromaždené publikum a ocenil prácu vykonávanú v Stredisku chovu rýb Parina.

Po slávnostných lesniciach nasledovala komentovaná prehliadka rybárne s odborným výkladom Ing. Jaroslava Šubjaka. Záver podujatia patril občerstveniu, samozrejme v podobe rýb.

Významné lesnícke miesto Rybáreň Parina je teda vyhlásené a zaradilo sa tak do stále sa rozrastajúcej siete lokalít osobitného lesníckeho významu, ktorá nie len dokumentuje históriu lesa, lesného hospodárstva a práce lesníkov na území Slovenska, ale ju aj sprístupňuje verejnosti.

Ing. Marek Vanga
LDM Zvolen

Zmeny vo vedení organizačnej zložky OZ Tatry

Rozhodnutím vedenia štátneho podniku LESY Slovenskej republiky bolo dňa 6.10.2022 zrušené poverenie pre vedenie organizačnej zložky OZ Tatry Ing. Lucii Miňovej, PhD. a úlohou viezť OZ Tatry bol dňa 7.10.2022 poverený Ing. Ján Vrbenský.

OZ Tatry aktuálne pozostáva z ústredia odštepného závodu so sídlom v Liptovskom Hrádku, z deviatich lesných správ (LS Malužiná, LS Čierny Váh, LS Liptovská Teplička, LS Liptovská Osada, LS Ľubochňa, LS Oravský Podzámok, LS Zákamenné, LS Mútne, LS Námestovo) a zo siedmich expedičných skladov (Expedičný sklad Čierny Váh, Expedičný sklad Ružomberok, Expedičný sklad Liptovský Hrádok, Expedičný sklad Zákamenné, Expedičný sklad Oravská Polhora, Expedičný sklad Ústrig a Expedičný sklad Oravský Podzámok).

-as-

Intersucho – 3. ročník stretnutia s reportérmi sucha

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik sú od roku 2019 aktívnym partnerom projektu Intersucho, pod hlavičkou SHMÚ. Každá lesná správa prostredníctvom jedného technika každý týždeň reportuje stav sucha a jeho vplyv na pôdu a zmladenie. Je to jednoduchý a rýchly krok vďaka pripravenému dotazníku na stránke Intersucha.

V stredu 21.09.2022 sa konal tretí ročník diskusného odborného seminára s reportérmi z praxe a s reportérmi lesníkmi pod názvom „MONITORING A HODNOTENIE DOPADOV SUCHA NA SLOVENSKU“. Pozvaní boli reportéri z každej lesnej správy. Seminár otvorili generálny riaditeľ SHMÚ RNDr. Martin Benko, PhD. a výrobno-technický riaditeľ LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik Ing. Tomáš Čuka. Na seminári bol prítomný aj zástupca ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Ing. Henrich Klescht, zástupcovia Lesníckej ochranárskej služby Banská Štiavnica Ing. Andrej Kunca, PhD. a Ing. Valéria Longauerová PhD.

Prednášky zo strany pracovníkov SHMÚ boli venované zhodnoteniu sucha na Slovensku v rokoch 2021 a 2022, interpretácii dostupných predpovedí počasia a výstupov predpovedných modelov. Ing. Valéria Longauerová, PhD. poukázala na problematiku vývoja lesných požiarov a vplyvu kalamít na ich výskyt na Slovensku.

V poslednej časti boli za dlhodobú a pravidelnú spoluprácu odmenení najaktívnejší reportéri z radov kolegov z lesných správ, konkrétne Boris Lech, Gabriel Lancoš, Ladislav Relovský, Jela Jurkemiková, Marián Imriška, Jozef Remenár, Dušan Dupaj a Marián Mikle. Gratulujeme a ďakujeme aj v mene LESOV Slovenskej republiky, štátny podnik za aktívny prístup pri monitoringu sucha.

Na záver, ako súčasť seminára, bola prehliadka Národného žrebčína v Topoľčiankach spojená s výkladom a prehliadka expozície zámku s apartmánmi T. G. Masaryka.

Ing. Ivan Špilda, PhD.
referent ochrany lesa

Ocenení reportéri. (za neprítomného Mariána Mikleho prevzal cenu Ivan Špilda)

Sprava: RNDr. Martin Benko, PhD., generálny riaditeľ SHMÚ, Ing. Tomáš Čuka, výrobno-technický riaditeľ LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, Ing. Henrich Klescht, MPaRV, Odbor štátnej správy lesného hospodárstva

Za jeleňmi do revírov štátneho podniku

Tak ako každý rok i v tomto roku sa obhliadneme za jeleňov rujou v poľovných revíroch, ktoré sú v užívaní štátneho podniku LESY Slovenskej republiky. Oproti predchádzajúcim rokom došlo v roku 2022 k reorganizácii odštepných závodov, k ich zlučovaniu. Z pôvodných 23 odštepných závodov, ktoré priamo riadili výkon práva poľovníctva, sa početnosť znížila na 12. Týmto krokom vzišli najmä pre poľovných referentov, ktorí ostali v týchto pozíciách náročnejšie úlohy, nakoľko počet poľovných revírov im vzrástol. Tým pádom museli zabezpečiť vyšší počet poľovníckych, poplatkových hostí a nielen pracovný čas si museli prerozdeliť tak, aby boli schopní zvládať zabezpečovanie poľovníckych akcií, ktoré častokrát začínali v rovnaký deň, no i 100 km vzdialené od seba. Je potešiteľné, že poľovní referenti sa dokázali s týmto vysporiadať, aj keď často z posledných síl museli zabezpečovať tieto poľovnícke akcie a návrat domov bol vždy v nočných hodinách.

Pre poľovnícku sezónu 2022/23 bolo schválených k lovu v režijných poľovných revíroch celkovo 1.556 ks jeleňov (I. v. t. 592 ks, II. v. t. 496 ks, III. v. t. 240 ks a IV. v. t. 228 ks). Oproti predchádzajúcej poľovníckej sezóne je to viac o 169 ks jeleňov. Počas jelenej ruje sa podarilo poplatkovým poľovníkom uloviť 586 ks jeleňov, čo predstavuje nárast o 46 ks jeleňov oproti minulej sezóne. Z tohto počtu pripadlo na jelene I. v. t. 85 ks, II. v. t. 220 ks, III. v. t. 143 ks a IV. v. t. 138 ks. Z celkového počtu 586 ks ulovených jeleňov poplatkovými poľovníkmi, bolo medailových na základe predbežných bodových hodnôt 183 jeleních trofejí, čo predstavuje 31,23%. Z toho bolo 125 jeleňov bronzových, 48 jeleňov strieborných a 10 jeleňov dosiahlo hodnoty pre udelenie zlatej medaily.

Zlaté jelene sa podarilo uloviť pri organizačných zložkách OZ Poľana (3), Tatry (2), Horehronie (2), Podunajsko (2) a Východ (1). Dva najsilnejšie jelene ulovené počas ruje majú predbežné bodové hodnoty 221 b. CIC a pochádzajú z organizačných zložiek OZ Poľana a Horehronie.

Ako najúspešnejší z pohľadu poplatkového lovu jeleňov v režijných poľovných revíroch (bez poľovných revírov s odpredaným odstrelom) je pre rok 2022 organizačná zložka OZ Východ, kde sa ulovilo poplatkovo 70 jeleňov. Ide o najvyšší počet poplatkovo ulovených jeleňov pri jednej organizačnej zložke. Treba však uviesť, že pod dané číslo ulovených jeleňov sa podpísalo zlúčenie OZ Rožňava a OZ Košice.

Z pohľadu ulovených jeleňov poplatkovými hosťami v režijných poľovných revíroch zo schváleného plánu lovu jeleňov podľa jednotlivých organizačných zložiek, boli najúspešnejší OZ Východ s plnením 50,00%, OZ Podunajsko s plnením 48,03% a OZ Vihorlat s plnením 45,16%.

Čo sa týka tržieb plynúcich z poplatkového lovu jeleňov, z režijných poľovných revírov, bez revírov s predaným odstrelom, tie boli vo výške 593.000 € bez DPH, čo je nárast o 4.000 € oproti predchádzajúcej sezóne. Najvyššie tržby z lovu jeleňov dosiahli v tomto roku organizačné zložky OZ Východ (117.217 €), OZ Poľana (91.700 €) a OZ Tatry (83.757 €).

Sme radi, že po roku môžeme opäť konštatovať, že sa podarilo počas jelenej ruje uloviť poplatkovo najviac jeleňov. Určite sa pod túto skutočnosť podpísalo aj zlúčenie odštepných závodov. Vyzdvihnúť musíme z tohto pohľadu najmä organizačné zložky OZ Východ a OZ Tríbeč, ktoré sa popasovali pozitívne so zlúčením a nárastom poľovných revírov spadajúce pod jednu organizačnú zložku. Tu vidno, že využili potenciál poľovných revírov a zabezpečili si dostatok poplatkových hostí, bez ktorých by sme taký úspech nedosiahli.

Záverom sa musíme poďakovať poľovným referentom, lesníkom a každému, kto prispel k výsledku, ktorým sa môžeme chváliť. Vám patrí vďaka!

LOVU ZDAR!

Lovu a lesy zdar!

Text: Ing. Patrik Michál'

Foto: zamestnanci LSR

Tab. č. 1 Porovnanie ulovených jeleňov v ks podľa rokov, počas jelenej ruje poplatkovými poľovníkmi v revíroch štátneho podniku

Poľovná sezóna	Plnenie lovu k	Ulovené jelene v ks
2012/13	10.10.2012	229
2013/14	18.10.2013	266
2014/15	18.10.2014	308
2015/16	18.10.2015	288
2016/17	18.10.2016	333
2017/18	18.10.2017	328
2018/19	18.10.2018	362
2019/20	18.10.2019	491
2020/21	18.10.2020	522
2021/22	18.10.2021	540
2022/23	18.10.2022	586

Tab. č. 2 Najúspešnejšie OZ v love jeleňov počas ruje 2022 (v režijných poľovných revíroch, bez revírov s odpredaným odstrelom)

Org. zložka OZ	Plnenie v ks
Východ	70
Tríbeč	60
Tatry	36
Poľana	32
Gemer	28
Vihorlat	28

Vyhodnotenie poľovnícke sezóny na OZ Poľana

Dňa 27.10. 2022 v poobedných hodinách uskutočnil LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, organizačná zložka OZ Poľana vyhodnotenie jelenej ruje, ktoré sa konalo na Kyslinkách, pri poľovníckej chate na Zálomskej. Vyhodnotenie bolo určené zamestnancom, ktorí zabezpečovali poľovnícke akcie, resp. sprevádzali poľovníckych hostí. Pred chatou boli sústredené trofeje jeleňov, ktoré sa podarilo uloviť poľovníckym hosťom v poľovných revíroch v užívaní organizačných zložiek Poľana a Horehronie.

Týmto krokom sa štátny podnik poďakoval svojim zamestnancom za vynaložené úsilie pri poplatkovom love jeleňov. Ing. Ján Nôžka s kolegami od prezentovali zážitky, skúsenosti z ruje a poukázalo sa formou školenia, aké jelene do budúcna loviť, resp. ponechať v chove.

Je len pre dobro veci organizovať i takéto akcie, kde zamestnanci majú možnosť podeliť sa o skúsenosti, posedieť pri „pečenom diviakovi" a učiť sa od skúsenejších kolegov kumštu lovu jeleňov.

LOVU ZDAR!

Ing. Patrik Micháľ,
odbor poľovníctva, rybárstva a včelárstva

Prvý ročník streleckého preteku o putovný pohár riaditeľa OZ Sever 2022

Dňa 20.10.2022 sa na strelnici SPZ RgO Kysúc v Zákopčí uskutočnil prvý ročník streleckého preteku o putovný pohár riaditeľa OZ Sever pre zamestnancov stredísk i ústredia OZ.

Súťažilo sa v dvoch štandardných disciplínach:

- ľubovoľná malokalibrovka - 10 rán s povolenou oporou na redukovaný terč diviaka na vzdialenosť 50 m
- brokový trap – 10 terčov po 10 bodov za trafený terč.

Aj keď počasie z rána nebolo pre hustú hmlu najvhodnejšie, do začiatku pretekov sa vyjasnilo a pokračoval krásny slnečný deň. Celkovo sa súťaže zúčastnilo 10 družstiev zložených zo zamestnancov OZ Sever: každá z lesných správ postavila jedno trojčlenné družstvo, manipulačnoexpedičné sklady dreva spoločne jedno družstvo a ústredie OZ Sever jedno družstvo. Strelcov podporovali aj nesúťažiaci zamestnanci.

Počas preteku bolo pripravené občerstvenie z rôznych špecialít (varená klobása, čerstvý chlieb, tlačené koláče, mramorové rožky, oškvarkové pagáče). Na obed zamestnanci LS Čadca prichystali vynikajúci divinový guľáš. Vyhodnotení a vecnými cenami boli odmenení úspešní strelci umiestnení na prvých troch miestach v jednotlivých kategóriách. Ocenenie získali aj tri prvé družstvá a zároveň bola udelená aj cena útechy pre strelca s najnižším dosiahnutým počtom bodov.

jednotlivci malokalibrovka:
1. Ing. Peter Pagáč (LS Púchov)
2. Zdenko Valíček (LS Rajecké Teplice)
3. Ing. Ján Kuric (LS Považská Bystrica)

jednotlivci kombinácia (malokalibrovka a trap),
1. Zdenko Valíček (LS Rajecké Teplice)
2. Ing. Roman Baniar (ES Diviaky)
3. Bc. Milan Frno (ES Príbovce)

družstvá kombinácia (malokalibrovka a trap)
1. LS Martin (Ing. Ladislav Bihari, Ing. Ján Rojko, Ing. Vladimír Kuric)
2. Družstvo ES (Ing. Roman Baniar, Ing. Andrej Berešík, Bc. Milan Frno)
3. LS Považská Bystrica (Ing. Ján Kuric, Ing. Ivan Bútora, Michal Chudovský)

Poďakovanie patrí všetkým organizátorom i účastníkom tejto vydarenej športovej i spoločenskej akcie, ktorá zaiste prispela k stmeleniu pracovného kolektívu organizačnej zložky OZ sever, ktorá vznikla spojením troch bývalých odštepných závodov.

Tešíme sa na ďalšie spoločné akcie.

LESU zdar!

kolektív zamestnancov OZ Sever

20-ročný jubilant

Položením základného kameňa vo Vydrovskej doline začalo na začiatku nového tisícročia vznikať jedno z najikonickejších miest slovenského lesníctva. Dnes sa Lesnícky skanzen pri Čiernom Balogu pýši množstvom hodnotných exponátov a tisíckami návštevníkov ročne.

V krásny jesenný piatok 7. októbra 2022 pozvali zakladatelia Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline v spolupráci s organizačnou zložkou LESY SR, š.p., OZ Horehronie a ďalšími partnermi do Čierneho Balogu množstvo vzácnych hostí. V miestnom kultúrnom dome sa totiž konala veľká oslava: neformálna priateľská konferencia LESNÍCKY SKANZEN 20, ktorej ústrednou témou bolo 20. výročie založenia Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline.

Toto podujatie poskytlo skvelú príležitosť pre priateľské stretnutia a pripomenutie si začiatkov budovania prírodného lesníckeho múzea v rázovitom prostredí neďaleko obce Čierny Balog. Na založenie a postupné formovanie Lesníckeho skanzenu si zaspomínali jeho autori: lesník a bývalý zamestnanec LESOV SR Ján Mičovský, lesnícky historik Július Burkovský a architekt Vladimír Paško. Ich príhovory priniesli prítomným hosťom nostalgický náhľad na to, ako sa pred vyše 20 rokmi zrodila myšlienka vybudovať lesnícky zamerané múzeum v prírodnom prostredí, ako padla voľba na nádhernú Vydrovskú dolinu, ako v rodiacom sa skanzene pribúdali prvé exponáty, či kto boli ľudia, ktorých tiež nadchla myšlienka rozvoja Vydrovskej doliny a stali sa dôležitými partnermi celého projektu. Atmosféru spomínania ešte umocnili fotografie a videá dokumentaristu a bývalého riaditeľa skanzenu Borisa Pekaroviča, ktoré zachytávali začiatky Lesníckeho skanzenu, budovanie a inštaláciu prvých exponátov či prvé uskutočnené ročníky Dňa stromu. Do mozaiky spomienok vložili svoje kúsky okrem autorov skanzenu aj bývalí a súčasní predstavitelia skanzenového „štvorlístka", teda inštitúcií podieľajúcich sa na rozvoji Vydrovskej doliny: LESY SR, š.p., obec Čierny Balog, Čiernohronská železnica n. o. a o. z. VYDRA.

Po krátkej obednej prestávke nasledovalo vystúpenie čestných hostí a udelenie ďakovných listov osobnostiam, ktoré sa významnou mierou pričinili o založenie a fungovanie skanzenu. Predstavená bola tiež publikácia Chrám v chráme k 20. výročiu Lesníckeho skanzenu od autora Jána Mičovského, ktorá zaznamenáva vznik a rozvoj Lesníckeho skanzenu obrazovou aj textovou formou.

Veľmi zaujímavým blokom programu boli vízie, budúcnosť a aktuálne výzvy pri ďalšom smerovaní skanzenu. Svoje príspevky tu predniesli riaditeľ OZ Horehronie Martin Kovalčík, vedúci Lesníckeho skanzenu Michal Kofira, konateľka o. z. VYDRA Csilla Droppová a riaditeľ n. o. Čiernohronská železnica Aleš Bílek.

Vrcholom celej priateľskej konferencie bol výlet Čiernohronskou železničkou z Čierneho Balogu do Lesníckeho skanzenu a diskusia k súčasnosti i budúcnosti skanzenu pri chutnej lesníckej večeri.

Radi by sme vyjadrili poďakovanie všetkým, ktorí sa podieľali na príprave a realizácii priateľského podujatia LESNÍCKY SKANZEN 20, ako aj všetkým hosťom za ich účasť a záujem o minulosť i ďalšie fungovanie Lesníckeho skanzenu.

Základný kameň Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline pri Čiernom Balogu bol položený dňa 21. júna 2002. V súčasnosti sa jeho areál rozkladá na ploche 140 ha, pričom 116 ha tvoria lesné porasty. *Chodník lesného času* vedúci skanzenom pozostáva z troch náučných okruhov, ktoré majú spolu 86 zastávok. Návštevníkom odhaľujú tajomstvá lesa, históriu lesníctva a význam lesníckej práce pre prírodu aj ľudskú spoločnosť. V roku 2012 sa Lesnícky skanzen zaradil do siete významných lesníckych miest.

Mgr. Lucia Čekovská

Lesníckym chodníkom spoločne s turistami

Donovaly, Zámutov, Pilsko, Haluzická tiesňava, Dobročský prales, Bardejovské kúpele – do tohto zoznamu sa 15. októbra 2022 zaradila aj rekreačná oblasť Duchonka. Práve tu sa totiž uskutočnil 7. ročník lesnícko-turistického podujatia Lesníckym chodníkom J. D. Matejovie.

Duchonka si na svoj veľký turistický deň musela trochu počkať, keďže z dôvodu pandemickej situácie sa na jeseň v rokoch 2020 a 2021 tradičná priateľská lesnícko-turistická akcia nemohla uskutočniť. Október 2022 však už podujatiu prial, a tak sa v sobotné ráno na parkovisku neďaleko vodnej nádrže Duchonka stretlo približne 150 turistov z rôznych kútov Slovenska. Tam ich privítali ich lesnícki sprievodcovia – lesníci z Lesnej správy Duchonka a ústredia organizačnej zložky OZ Považie, ktorí ich neskôr sprevádzali počas celého turistického prechodu. Po úvodných príhovoroch zástupcov štátneho podniku LESY SR a Klubu slovenských turistov sa všetci účastníci podujatia prepravili objednanými autobusmi do 4 km vzdialenej obce Podhradie, kde ich čakal nenáročný výstup k zrúcanine Topoľčianskeho hradu. Okrem prehliadky hradného areálu mali turisti vďaka dobrovoľníkom, ktorí sa o hrad starajú, aj možnosť výstúpiť na hradnú vežu. Čas, počas ktorého sa jednotlivé skupinky striedali pri výstupe do veže, využil vedúci LS Duchonka Dušan Mikuš, aby prítomným predstavil okolité lesy, na ktoré bol z hradu vynikajúci výhľad. Vo svojom príhovore nezabudol uviesť, aké dreviny sú v danej lokalite najviac zastúpené, ako sa lesníci starajú o tunajšie lesy, aby prosperovali a prinášali úžitok, a nezabudol sa zmieniť ani o zásadách prírode blízkeho obhospodarovania lesov a modelových objektoch Pro Silva, ktoré sa nachádzajú v rámci LS Duchonka.

Po prehliadke Topoľčianskeho hradu sa účastníci lesnícko-turistického prechodu Lesníckym chodníkom J. D. Matejovie vydali cez obec Podhradie na nenáročnú turistiku tunajšími lesmi, o ktorých už od lesníkov toľko počuli. Na križovatkách lesných ciest alebo vytipovaných stanovištiach mali okrem občerstvenia možnosť dozvedieť sa ďalšie zaujímavosti o lesoch a lesnom hospodárení z úst ich hlavného sprievodcu Dušana Mikuša.

Po absolvovaní lesného okruhu z Podhradia späť k Duchonke turisti pokračovali lesníckym náučným chodníkom Duchonka – Kulháň, ktorý ich prostredníctvom informačných tabúľ previedol históriou i súčasnosťou lesníctva v tejto časti Považského Inovca. Pri závere náučného chodníka v osade Kulháň všetkých čakal chutný lesnícky guláš a ďalšie občerstvenie, o ktoré sa postarali lesníci z účelového zariadenia Antonstál na čele s vynikajúcim šéfkuchárom Michalom Škorcom. Nebolo teda pochýb, že turisti si po celodennej chôdzi pripravené jedlo vychutnali plnými dúškami. A potešili ich aj pamätné listy, drobné upomienkové predmety a pečiatky do ich turistických zápisníkov, ktoré dostali po lahodnom občerstvení. Bodkou za celým 7. ročníkom lesnícko-turistickej akcie bolo symbolické odovzdanie organizačnej štafety turistickému klubu z Rajeckých Teplíc, ktorý bude zastrešovať budúcoročné podujatie na lesníckom náučnom chodníku Dolná hora.

Chceli by sme vyjadriť poďakovanie všetkým kolegom za ich pomoc pri realizácii siedmeho ročníka tradičného lesnícko-turistického podujatia Lesníckym chodníkom J. D. Matejovie na Duchonke. Veľká vďaka patrí tiež turistom za ich účasť, dlhotrvajúcu priazeň tomuto podujatiu a stály záujem o lesnícke témy. Veríme, že úspešne rozbehnutá spolupráca s Klubom slovenských turistov bude pokračovať aj v nasledujúcom období.

Spoločné lesnícko-turistické podujatie Lesníckym chodníkom J. D. Matejovie sa prvýkrát uskutočnilo v roku 2014 pri príležitosti 240. výročia narodenia jednej z najvýznamnejších osobností slovenského lesníctva – Jozefa Dekreta Matejovie. Cieľom podujatia je symbolicky spájať lesníkov a turistov a prehlbovať vzájomnú spoluprácu a komunikáciu lesníkov s turistickou verejnosťou.

Mgr. Lucia Čekovská

Lesnícka návšteva spoza Ipľa

Za krásneho jesenného počasia v polovici októbra (13.-15.10.2022) zavítala na Slovensko maďarská delegácia dvadsiatich lesníkov z celého Maďarska zložená z čelných predstaviteľov Krajinského lesníckeho spolku (OEE – akoby Maďarská lesnícka komora) a tiež z redakčnej rady lesníckeho mesačníka „Lesnícke listy" (Erdészeti lapok) vychádzajúceho už 160 rokov. Väčšina zúčastnených maďarských lesníkov okrem vykonávania čestných funkcií sa profesne venuje rôznym pozíciám väčšinou v maďarských štátnych lesníckych akciových spoločnostiach.

Požiadavky na navštívené lokality boli ešte v lete prediskutované a maďarská návšteva mala na Slovensku jasnú predstavu o zložení programu. Chceli sa oboznámiť s aktuálnym stavom podkôrnikovej kalamity, s problémami slovenského lesníctva, chceli navštíviť Badínsky prales, Banskú Bystricu, ubytovať sa niekde pod Chopkom a návštevu zavŕšiť v malebnej Banskej Štiavnici.

Vo štvrtok ráno sa celá maďarská spoločnosť stretla v Balašských Ďarmotách a odtiaľ vyrazili spoločne autobusom na Slovensko. Sprievodcu a tlmočníka v jednej osobe našli v osobe Ing. Juraja Romanyika, technika LS Želiezovce, ktorý narýchlo nahradil Ing. Ladislava Bakaya, ktorý pár dní pred odchodom ochorel.

Prvá zastávka bola v Badíne, kde ich čakal vedúci lesnej správy Staré Hory – Ing. Michal Riša a vykonal exkurziu Badínskym pralesom, kde mohli sledovať prirodzené procesy v karpatskom lese bez zásahu človeka a tiež mohutné jedince buka a jedle. Po obede ich cesta viedla do Banskej Bystrice, kde si najprv v parku pod generálnym riaditeľstvom vencom a chvíľkou ticha uctili pamiatku Jozefa Dekreta-Matejovie. Následne už obdivovali zrekonštruovanú budovu GR štátneho podniku LESY SR na námestí a od konca septembra zdobenú aj sochou lesníckej Madony.

Na pôde LESY SR, š.p. ich podvečer privítal Ing. František Král, z odboru investícií a projektov EÚ, ktorý im odprezentoval základné informácie o slovenských lesoch a hlavne o podniku LESY SR. Koniec prezentácie patril už diskusii na mnoho spoločných tém stredoeurópskeho lesníctva. Maďarskí lesníci odchádzali prehliadkou jedinečného Banskobystrického námestia do Bystrej na miesto ubytovania.

V piatok sa po raňajkách a krátkej ceste stretli so zástupcami OZ Horehronie, konkrétne s Ing. Igorom Schóberom, vedúcim výrobno-technického úseku, s Ing. Miroslavom Pepichom, vedúcim LS Krám, Ing. Jurajom Ramajom, vedúcim LS Hronec, ktorí ich oboznámili s výsledkami lesníckej práce a o obnove lesov po vetrovej kalamite na Osrblí ešte v roku 1996. Následne na ďalších územiach správ OZ mohli vidieť súčasný stav smrekových porastov a spracovávanie kalamity hlavne na LS Šaling, ktoré im predstavil Ing. Eduard Tomkuliak, vedúci LS a Ing. Ľuboslav Foľko, technik LS.

Po vzhliadnutí všetkých navštívených miest vyslovili presvedčenie, že je dobré vidieť svedomitú prácu lesníckej prevádzky a po vzhliadnutí výsledkov obnovy lesov na Osrblí sa už neboja o budúcnosť ťažko skúšaných smrekových lesných porastov.

Posledný deň – sobotu mala delegácia namierené do Banskej Štiavnice, kde navštívili Strednú odbornú školu lesnícku, miestne pamiatky a zaspomínali si aj na miestnom cintoríne na velikánov slovenskej lesníckej histórie. Podľa prednesených záverečných superlatívoch a viacerých spätných väzieb boli s programom spokojní a radi prídu späť zas, či už odborne, alebo s rodinami. Na záver mi dovoľte v mene maďarských lesníckych kolegov a tiež v mene svojom poďakovať všetkým spolupracujúcim kolegom, ktorí program zabezpečili, alebo sa na ňom nejako podieľali. Patrí im veľká vďaka za príkladnú reprezentáciu štátneho podniku LESY SR a tiež slovenského lesníctva. ĎAKUJEM.

Ing. František Král, projektový manažér

Naše zubry v Rumunsku

V mesiacoch september a október 2022 sa v štátnom podniku LESY SR uskutočnila administratívne, technicky i organizačne mimoriadne náročná operácia: prevoz piatich jedincov zubra hrivnatého (Bison bonasus) z našej Zubrej zvernice pri Topoľčiankach do zvernice v Rumunsku

Zníženie počtu jedincov v topoľčianskej zvernici bolo potrebné z dôvodu, že toto zariadenie už kapacitne nepostačovalo pre stádo zubrov, ktoré tam aktuálne žije a ktorého počet jedincov násobne prekračuje úživnosť zvernice. Nakoľko zubor hrivnatý je chráneným živočíchom, jeho chov, ako aj prevoz podlieha prísnym pravidlám.

Zubry z Topoľčianok boli ponúknuté viacerým európskym inštitúciám venujúcim sa chovu a ochrane zubrov hrivnatých. Záujem prejavila rumunská nadácia Carpathia, ktorej cieľom je ochrana karpatských ekosystémov a reintrodukcia zubra hrivnatého do prírodného prostredia. V Rumunsku tak svoj nový domov našli dva slovenské býčky a tri mladé kravičky zubra, ktoré sa po pobyte v karanténnej obore a postupnej aklimatizácii stanú súčasťou 75-členného stáda a budú vypustené do voľnej prírody

Zubria zvernica pri obci Topoľčianky vznikla z dôvodu zachrániť kriticky ohrozeného zubra hrivnatého, ktorého populácia vo voľnej prírode bola úplne zdecimovaná. Na začiatku 20. storočia žilo v celej Európe len jedincov chovaných v zajatí. Vo viacerých európskych krajinách sa odborníci v súčasnosti snažia prinavrátiť zubra do jeho prirodzeného prostredia, k čomu významne prispieva aj naša zvernica. Napríklad v roku 2017 bolo prevezených 11 slovenských zubrov do Maďarska, aby tam obnovili zubriu populáciu v národnom parku Őrség

Mgr. Lucia Čekovská

Zubria obora bola vybudovaná v roku 1958 ako jediné miesto chovu zubra na Slovensku na ploche 27 ha s 113 ha ochranného pásma. Chovná časť zubrej zvernice je rozdelená na štyri oddelenia a zubry žijú striedavo vo všetkých týchto častiach. Celý objekt zvernice bol dimenzovaný pre 12 jedincov. Ako základ chovu sem boli privezené dva zubry Beyryeg a Beylianka z územia dnešného Bieloruska. Onedlho k nim pribudli ďalšie zubry z Poľska - známy Putifár a Pumarka a tiež mladý zubor Sivák. Prvé mláďa odchované v zajatí sa tu narodilo na začiatku 60-tych rokov minulého storočia. Od začiatku svojej činnosti bolo vo zvernici odchovaných viac ako 200 jedincov (pričom v čase založenia zvernice sa na celom svete nachádzalo asi 150 jedincov). Nadbytočné jedince z tohto chovu boli umiestnené do ZOO a chovov po celej Európe. Legendárny zubor Putifar bol do tejto zvernice privezený v roku 1959 vo veku 14 rokov s neuveriteľnou váhou 1230 kg. Uhynul 28.4.1970 ako 21-ročný. So svojou váhou patril k najmohutnejším jedincom (obyčajne zubry dosahujú váhu 500-1000 kg). V roku 1964 bol celý objekt pre chov zubrov vyhlásený za chránenú študijnú plochu. Zubriu zvernicu od jej založenia až doteraz obhospodaruje OZ Tríbeč (pred reorganizáciou OZ Topoľčianky). V polovici decembra 2004 bol uskutočnený niekoľko desaťročí plánovaný projekt vypustenia päť zubrov do voľnej prírody v Národnom parku Poloniny, kde bol výskyt zubra zaznamenaný v roku 1973. Zubria zvernica bola vyhlásená za významné lesnícke miesto 10.10.2008.

-as-

Lesná správa Majdán

Lesná správa Majdán je jednou z ôsmich LS organizačnej zložky OZ Karpaty. Svoj názov dostala po rovnomennom lesnom hospodárskom celku a tak isto po miestnej časti obce Horné Orešany. Lesná správa sídli v obci Horné Orešany. Územie LS je historicky späté s lesníctvom. Tunajšia drevná hmota sa využívala na pálenie drevného uhlia, lesy boli využívané na poľovačky panstva hradu Červený Kameň. Územie LS spadalo do Pálffyovského panstva. Práve túto lesnú správu Vám predstavujeme v mesiaci október.

Charakteristika LS

Územie LS spadá orograficky do Malých Karpát, Trnavskej Pahorkatiny a Myjavskej Pahorkatiny. Nadmorská výška je od cca 150 m n. m. až po 723 m n. m. na vrchu Veterlín. Katastrálna výmera lesnej správy je 48.793 ha, lesnatosť obhospodarovaného územia dosahuje cca 23%. Z HSLT sú najviac zastúpené HSLT 311 – živné dubové bučiny, 410 – svieže bučiny, 310 – svieže dubové bučiny, 211 – živné bukové dúbravy, 316 – kamenité dubové bučiny s lipou a 411 – živné bučiny.

LS hospodári na troch lesných celkoch: Majdán, Trstín a Píla (všetky 2019-2028). Z hľadiska vývoja správy došlo v priebehu obdobia k viacerým zmenám. Pri poslednej reorganizácii došlo k pričleneniu dvoch LO (Huty a Doľany) z pôvodnej LS Píla a troch LO (Bachračka, Suchánka a Trnávka) z pôvodnej LS Dechtice. Obhospodarovaná výmera lesných pozemkov je na úrovni 9.252 ha, z toho je 769 ha neštátnych neodovzdaných lesov. Z hľadiska kategorizácie lesov je 7.277 ha hospodárskych lesov, 588 ha lesov osobitného určenia a 1387 ha ochranných lesov.

Hospodárenie v lesoch môžeme rozdeliť do dvoch celkov. Väčšina LS spadá pohoria Malých Karpát. Menšia časť sa nachádza v pahorkatinných častiach a niekoľko porastov je nížinného charakteru. Nižšie a južnejšie polohy sú porastené hrabovými a dubovo-hrabovými lesmi, pomerne časté sú porasty tvorené agátom. Postupne s narastajúcou nadmorskou výškou sa zvyšuje podiel buka až po čisté bučiny. Porasty s dominanciou buka sú na LS najviac zastúpené.

Pri obhospodarovaní porastov sa uplatňuje predovšetkým podrastový hospodársky spôsob. Vo vhodných lokalitách sa realizuje aj PBLH. Podrastový HS maximálne využíva prirodzené zmladenie hlavne v bukových a dubovobukových porastoch. Umelá obnova oproti minulosti rapídne poklesla a využíva sa hlavne na opakované zalesňovanie. Výrazný vplyv na obnovu porastov má predovšetkým zver, ktorej počty výrazne prevyšujú úživnosť lesov. Na problémových lokalitách je obnova porastov bez oplôtkov takmer nerealizovateľná.

V prirodzenej obnove sa uplatňuje v prevažnej miere prirodzené zmladenie dreviny buk (92%). Prirodzené zmladenie dreviny dub dosahuje štyri percentá. Okrajovo sa využíva prirodzené zmladenie dreviny hrab, jelša lepkavá, javor horský a jaseň. V umelej obnove prevláda buk (80%), ďalej nasleduje dub zimný (10%), javor horský (7%), smrekovec opadavý (2%). V rámci LS sa nachádzajú uznané porasty pre drevinu borovica, dub, smrekovec a buk.

Výrobné podmienky.

Územie LS je typické pahorkatinami s kratšími svahmi. Lesné porasty sú sprístupnené kvalitatívne priemernými odvoznými cestami. Celková vybavenosť odvoznými cestami a odvoznými miestami je priemerná. Na LS je k dispozícii 48,5 km trvalých odvozných ciest a 11,3 km sezónnych odvozných ciest. Využitie traktorových technológií sa pohybuje na úrovni 90%, zvyšok pripadá na približovanie koňmi (10%). Vyťažená hmota sa realizuje odvozom dreva na expedičný sklad Smolenice (97%), expedičný sklad Rohožník (2%) a expedičný sklad Pezinok (1%). Priame dodávky dosahujú 39% z celkovej ťažby dreva a týkajú sa predovšetkým vlákninového dreva.

Ochrana prírody

Z hľadiska ochrany prírody možno územie LS zaradiť medzi územia s veľkým významom. Na území LS sa nachádza CHKO Malé Karpaty. Z maloplošných chránených území sa na území LS nachádzajú prírodné rezervácie Bolehlav, Lošonský háj, Všivavec, Klokoč, Čierna skala, Pralesy Slovenska-Veterlín; národné prírodné rezervácie Hlboča, Záruby, Roštún. V rámci sústavy NATURA 2000 sa tu nachádzajú CHVÚ Malé Karpaty Špačinsko-nižnianske polia a ÚEV Nad vinicami, Biele hory, Brezovské Karpaty, Kyseľová a Mníchova úboč, Horný tok Myjavy. V 5. stupni ochrany prírody sa nachádza 483 ha, v 4. SOP – 54 ha, v 3. SOP – 169 ha a v 2. SOP – 8111 ha.

Z chránených druhov sa na území LS vyskytujú klokoč pérovitý, lykovec jedovatý, poniklec veľkokvetý, hlaváčik jarný, ľalia zlatohlavá, drieň obyčajný, bocian čierny, kuvik plačlivý, výr skalný, jastrab lesný jastrab krahulec, sokol rároh a orol kráľovský.

Priemerné ročné úlohy (za posledných 5 rokov) vzťahujúce sa k terajšiemu územiu LS

Výkon	t.j.
Obnova porastov	
- z toho prirodzená	32,68 ha
- z toho umelá (voľnokorenné)	15,98 ha
- z toho umelá (obaľovaná)	3,36 ha
- opakované zalesnenie	7,63 ha
Ochrana proti zveri	
- chemická – repelenty	56,05 ha
- mechanická jednotlivo	0 ha
- oplôtky	7,76 ha / 4,90 km
Ochrana pred burinou	64,54 ha
Prečistky	94,79 ha
Výchova do 50 rokov	63,10 ha/1.156 m^3
Výchova nad 50 rokov	260,35 ha/10.400 m^3
Obnovná ťažba	22.344 m^3
Náhodná ťažba	8.098 m^3
Mimoriadna ťažba	1 m^3
Ťažba spolu	42.213 m^3
- z toho samovýroba	1.029 m^3
Výroba štiepky – prepočítané na m^3	1.000 m^3

Poľovníctvo

V rámci LS sa nachádzajú dva poľovné revíry – PR Majdán 3.118 ha, kde je zmluva o užívaní poľovného revíru a PR Solírov 1.495 ha kde sa neuplatňuje štandardný výkon poľovníctva vo vlastnej réžii –predaných je 100% odstrelu.

Rybárstvo

V rámci LS sa nachádza Stredisko chovu rýb Parina. Pôvodne to bola jedna z prvých pstruhových liahní na území Slovenska vybudovaná grófom Móricom Pálffym už v roku 1861. Stredisko pozostáva z 15 nádrží. Chov rýb je v súčasnosti zameraný na lososovité druhy, predovšetkým pstruha dúhového. V roku 2022 bolo stredisko vyhlásené za lesnícke významné miesto.

Návštevnosť lesov a verejnosť

Lesy v obhospodarovaní LS patria k hojne navštevovaným. Širšie okolie Trnavy s nízkou lesnatosťou vytvára potenciál pre vysokú návštevnosť lesov. Najväčší nápor je v hubárskej sezóne. Na území sa nachádza viacero cyklotrás a turistických chodníkov o celkovej dĺžke cez 47 km. Z hľadiska vybavenosti sa na obhospodarovanom území nachádza päť krytých a jedno otvorené odpočívadlo, tri ohniská, dve prírodné vyhliadky. Taktiež tu je vybudovaný lesný náučný chodník Majdán s celkovou dĺžkou 5,9 km, na ktorom je desať zastávok. Na LS sa nenachádzajú chaty v užívaní štátneho podniku.

Personálne obsadenie

V súčasnosti po zlúčení LS tvoria jej štruktúru vedúci LS, traja technici LS a 12 vedúcich LO. Najstarší zamestnanec má 62 rokov a priemerný vek je 47 rokov.

Osadenstvo lesnej správy tvoria: Ing. Michal Kráľovič – vedúci LS, Ing. Jozef Ševčík, Ing. Mária Jablonská a Ing. Bc. Michal Slávik – technici LS, Milan Boledovič – vedúci LO 1 Bachračka, Karol Jurkas – vedúci LO 02 Suchánka, Ondrej Pintér – vedúci LO 03 Trnávka, Mário Kopúnek – vedúci LO 4 Políčko, Ing. Michal Daniš, Ph.D. – vedúci LO 5 Driny, Ing. Vladimír Piskun – vedúci LO 06 Jahodník, Michal Vittek – vedúci LO 07 Markové, Ján Medvec – vedúci LO 08 Bohatá , Róbert Haleš – vedúci LO 09 Koza, Ing. Ivan Daniš – vedúci LO 10 Polomy, Ing. Peter Jablonský – vedúci LO 11 Doľany, Tomáš Kubán – vedúci LO 12 Huty.

Ing. Zdenko Kováč, Ing. Michal Kráľovič

Horný rad zľava: Tomáš Kubán – vedúci LO Huty, Karol Jurkas – vedúci LO Suchánka, Ján Medvec – vedúci LO Bohatá, Ing. Ivan Daniš – vedúci LO Polomy, Ondrej Pintér – vedúci LO Trnávka, Ing. Peter Jablonský – vedúci LO Doľany, Milan Boledovič – vedúci LO Bachračka, Ing. Jozef Ševčík – technik LS, Ing. Michal Kráľovič – vedúci LS. Dolný rad zľava: Michal Vittek – vedúci LO Markové, Ing. Bc. Michal Slávik – technik LS, Ing. Mária Jablonská – technička LS, Róbert Haleš – vedúci LO Koza, Ing. Ph.D. Michal Daniš – vedúci LO Driny, Mário Kopúnek – vedúci LO Políčko.

90. rokov lesov na Gemeri

V úvode osláv 90. výročia lesov na Gemeri, ktoré sa uskutočnili 26. októbra 2022, sa prítomní započúvali do krásnych tónov fujary v sprievode spevu v podaní Ing. Ivana Nemčoka zo súboru Dubina z Rožňavy a následne nám srdcia rozohriali nádherné slová básne Pozdrav od P. O. Hviezdoslava, v prednese Juraja Genčanského, moderátora tohto slávnostného dňa. Oficiálne príhovory odštartoval riaditeľ OZ Gemer Ing. Peter Mixtaj, po ktorom prevzal slovo generálny riaditeľ Ing. Ján Marhefka.

Po úvodných slovách nasledoval referát venovaný 90. rokov štátnych lesov na Gemeri – História a organizačné zmeny v podaní Ing. Evy Vavrekovej. Po krátkom kultúrnom vstupe folklórneho súboru Dubina so spevom, sa prítomní dozvedeli faktické údaje i zaujímavosti o Ľudovít Greiner – osobnosti, lesníkovi, geodetovi, ktorý spracoval a predniesol Ing. Igor Viszlai. Po vystúpení dievčat z folklórneho súboru Lykovec so spevom za sprievodu harmonikára Ing. Nemčoka zo súboru Dubina, sme prešli k oceneniu bývalých žijúcich riaditeľov z bývalých OZ Revúca a Rimavská Sobota.

Ocenenia v podobe drevenej plakety odovzdali prítomným generálny riaditeľ LESY SR, š. p. Ing. Ján Marhefka a riaditeľ OZ Gemer Ing. Peter Mixtaj. Odborný program pokračoval referátom Norik muránsky, ktorý predniesol Ing. Hlinka. Po jeho referáte zazneli tóny lesníckej hymny, ktorú sme si všetci zaspievali a slávnostný obed, na ktorý boli pozvaní dôchodcovia z bývalých OZ Revúca a R. Sobota, starosta obce Muráň- Ing. Roman Goldschmidt, primátor mesta Revúca – Ing. Július Buchta, primátor mesta Jelšava MVDr. Milan Kolesár, pozvanie prijali riaditelia organizačných zložiek Východ, Poľana, Tatry, Horehronie, Tríbeč, bývalí zamestnanci LS Muráň - Ing. Cyril Bábeľa, Ing. Milan Botto, Jozef Janoška a Jozef Sedlák, delimitovaní pod Správu národného parku Muránska planina.

Ing. Eva Vavreková

90 rokov štátnych lesov na Gemeri – história a organizačné zmeny

Jedným z významných činiteľov ovplyvňujúcich historický vývoj na Gemeri bolo vlastníctvo pozemkov. V 13. storočí bolo územie bývalého OZ Rimavská Sobota rozdelené na dva veľké majetkové diely. Jedna časť patrila rodu Hont-Poznanovcov, druhá Kaločskému arcibiskupovi. Vplyvom postupného rozpadu pôvodných veľkomajetkov bola postupne väčšina majetkov sústredená v rodoch Kovérovcov, Jakófiovcov, Bakošovcov, Kačičovcov či Sečéniovcov. Od 17. stor. boli najväčšími majetkovými vlastníkmi Žigmund Forgáč a rody Mariášiovcov, Géciovcov či Korponaiovcov.

Počiatky bývalého OZ Rimavská Sobota siahajú do prvej polovice 18. stor., kedy lesný majetok prešiel z vlastníctva jednotlivých majiteľov do majetku Rimavskej coalitie. Tá zlúčila v r. 1852 pod názvom Rimamuráňsko – dolinská spoločnosť banské podniky vo vlastníctve Muráňsko – dolinskej Únie a roztratené majetkové čiastky, ktoré v r. 1878 spojila ročná urbariálna komasácia. V roku 1881 následkom spojenia Rimamuráňsko – dolinskej železiarskej spoločnosti so Šalgótarjánskou železorafinériou prešiel lesný majetok do vlastníctva Rimamuráňsko – Šalgótarjánskej železiarskej účastinnej spoločnosti, ktorá spravovala aj lesy v oblasti Hnúšte, Tisovca, Klenovca, Kokavy, Seliec, Rimavského Brezova ako aj bane v tejto oblasti. Administratívne sídlo bolo v Rimavskom Brezove. V r. 1945 na základe Benešových dekrétov bola táto spoločnosť znárodnená a pridelená do Správy Železorudných baní Spišská Nová Ves. V r. 1948 došlo celkovej reorganizácii národného hospodárstva a lesy spravované Železorudnými baňami sa dostali pod správu štátnych lesov.

Územie bývalého OZ Revúca bolo v 13. stor. vo vlastníctve kráľa a na hrade Gemer bolo v roku 1209 zriadené sídlo kráľovského hradného županstva. Kráľ Bela IV. v druhej polovici 13. stor. zreorganizoval zriadenie krajiny a ustanovil stavovské župné zriadenie. Hrad Gemer bol aj naďalej sídlom župy.

V oblasti Jelšavy a Revúcej prebiehalo osídľovanie v 13.-16. storočí. Do lesov nepriaznivo zasiahla valaská pastva, pri ktorej boli odlesnené vrcholové polohy Kohúta (dnes sú súčasťou LS Revúca). Súčasne a až do 17. stor., sa na tomto území ťažila ruda, čím sa kládli zvýšené nároky na drevo a pálenie dreveného uhlia. V 14. a 15. stor. patrila severná časť územia (Muráň, Revúca, Mur. Dlhá Lúka, Revúčka, Šivetice, Prihradzany) do jelšavského hradného panstva.

Významnú úlohu v histórii zohral aj Muránsky hrad postavený v 13. storočí. Často menil svojich majiteľov a postupne prevzal funkciu jelšavského hradu. V 15. stor. ho vlastnili husiti, neskôr Štefan Zápoľský, potom František Wesselényi. V roku 1720 získala panstvo Muráň rodina Kohárovcov, ktorá vymrela po meči a následne ho vyženil knieža Ferdinand Coburg Gotha, ktorý sa oženil s Antóniou Kohárovou. Ferdinand Coburg po r. 1826 nadobudol len šesť panstiev a to: Muráň, Vyšný Blh, Fiľakovo, Rimavskú Seč, Sitno a Čabraď, spravovaných novým v r. 1826 zriadeným riaditeľstvom v Jelšave. V tomto období južnú časť terajšieho územia vlastnili rodiny Csaky (Czekus), Szentiványi, Tornalyay, Belik. Panstvo Drienčany, ktoré bolo vlastníctvom rodiny Csaky, odkúpil knieža Coburg v r. 1826. Panstvo Drienčany s hradom Drienok sa spomína už v r. 1313 ako drevený hrad. V r. 1826 Coburg pričlenil k panstvu Muráň chotáre obcí Kameňany (hrad Kameňany sa spomína v r. 1367), Nandraž, Rákoš (hrad Rákoš sa spomína už v r. 1437). Za riaditeľa tohto rozsiahleho majetku bol ustanovený Ľudovít Greiner.

V tomto období Griener, štajerský lesník vzácnych kvalít povolal do služieb väčšinou cudzích lesných odborníkov. So súhlasom majiteľa Ferdinanda Coburga uplatnil Greiner v prvom rade novú organizáciu lesov rozdelením lesného fondu medzi deväť lesných úradov so sídlami v Polomke, v Šu-

miaci, v Muráni, v Mokrej Lúke, na Teplom vrchu(pre lesný celok panstva Veľký Blh), vo Fiľakove, Čabradi, Antole a neskôr aj v Hrabušiciach. Viac o živote práci tohto významného lesníka sa dozviete z príspevku na strane 25.

Vyčlenenie a odovzdávanie urbárskych lesov bývalých zemepánskych lesov, po zrušení podanstva v roku 1848, prebiehalo postupne: napr. v r. 1863 to boli vyčlenené

urbárske lesy v obciach Ratkovské Bystré, Ratkovská Lehota, Rybník. Ďalšie urbárske lesy prevzali obce postupne v rokoch 1852-1896 napr. Gemerská Milhosť, Jelšavská Teplica, Kopráš, Lubeník, Mníšany, Prihradzany, Šivetice.

Lesy Rimamuránskej-šalgotarjánskej účastinnej spoločnosti, v časti Železník, v chotári Sirk a Turčok sa dostali do majetku spoločnosti pri komasácii v roku 1867 s celkovou rozlohou 1420 ha. Tento objekt prevzali štátne lesy v r. 1947.

Mesto Jelšava získalo prvé lesy v r. 1666 od vlastníka muránskeho hradu Františka Wesselényiho, z celkovou rozlohou 650 ha. Vlastnícke právo získalo mesto z časti urbárnymi úpravami ako náhradu za doterajšie užívanie lesov panstva Muráň v chotári Jelšava, z časti kúpou lesného dielu Bukovina, ktorý prešiel do vlastníctva mesta v r. 1887.

Coburgovské majetky po roku 1874 spravovali ako riaditelia Ľudovít Beauregard – 1885 a po ňom Andrej Podhradský – 1912.

Na veľkostatok Filipa Coburga-Gotha bola v roku 1927 uvalená vnútená štátna správa. V roku 1928 panstvo prevzal štátny pozemkový úrad. Ďalej na základe generálnej dohody medzi Filipom Joziášom, výhradným vlastníkom veľkostatku Coburga a štátnym pozemkovým úradom, prevzal celý majetkový komplex československý štát. Stalo sa tak 1.5.1932. Tento časový medzník sa považuje za medzník založenia organizácie obhospodarujúcej štátne lesy na území bývalého OZ Revúca.

Prvého mája 1932 sa stal koháryovsko-coburgovský veľkostatok súčasťou Štátnych lesov a majetkov. V Jelšave bola zriadená Vrchná správa štátnych lesov a majetkov, ktorá tu sídlila do konca roku 1934. Tá obhospodarovala takmer 60.000 ha lesa prostredníctvom 16 správ štátnych lesov. Po jej zrušení bola časť predmetného územia pričlenená k Riaditeľstvu štátnych lesov a majetkov v Solivare.

Vznik správ štátnych lesov na bývalom území OZ Revúca sa datuje od 1.10.1935. Zriadené boli správy v Muráni, v Revúcej, v Ratkovej a v Tornali. Neskôr, v roku 1948, sa stali Riaditeľstvami štátnych lesov. Utvorením riaditeľstva štátnych lesov v Revúcej vznikla potreba postaviť vlastnú budovu a keďže v Revúcej nebola žiadna zo stavieb na tento účel vhodná, už na jar roku 1947 sa postavili základy súčasnej budovy OZ Gemer. A tak v tomto roku oslavuje 75. výročie svojho vzniku. Od roku 1949 do marca 1950 tvorili na územia bývalého OZ Revúca Československé štátne lesy, n.p. lesný závod Muráň, Revúca, Ratková a Tornaľa.

V rokoch 1950-1951 pôsobili pod názvami Krajské inšpektoráty Košice –lesný závod Muráň, Revúca, Ratková, Tornaľa.

Od 1.1.1952 došlo k ďalšej reorganizácii štátnych lesov tým, že na území vtedajšieho LZ vznikol Gemerský lesný priemysel, n.p. v Revúcej, ktorý zabezpečoval vykonávanie ťažbovej činnosti aj na území vtedajšieho LZ Muráň a LZ Betliar a Správa lesného hospodárstva v Muráni, ktorá zase zabezpečovala pestovnú činnosť aj na vtedajšom LZ Revúca.

V takejto podobe trvali do r. 1956, kedy boli zriadené LZ v Muráni, v Revúcej a v Tornali (už ako LZ Šafárikovo). V päťdesiatych rokoch minulého storočia sa začal v rámci štátnych lesov aj vlastný chov koní, ktorý bol organizačne v rokoch od 1.1.1952 do 31.12.1955 začlenený do LZ Muráň, neskôr pod Správu lesného hospodárstva v Muráni. Od 1.1.1956 v dôsledku novej organizácie bola vytvorená samostatná Správa žrebčína v Muráni. Bližšie informácie sa dozviete z ďalšieho referátu.

K 1.1.1972 až 1973 boli tieto LZ zlučované do LZ Revúca a patrili do organizačnej štruktúry Východoslovenských štátnych lesov Košice š.p.. Vtedajší LZ Šafárikovo bol pričlenený k LZ Rimavská Sobota, ktorý patril pod Stredoslovenské štátne lesy š.p. Banská Bystrica.

Od 1.7.1997 bol OLZ Revúca od Východoslovenských lesov, š.p. Košice, delimitovaný k Stredoslovenským štátnym lesom, š.p. Banská Bystrica, kde v tejto podobe fungoval do 31.12.1999.

Podobne to bolo aj v rimavskosobotskej časti. Od roku 1952 bola činnosť závodov rozdelená na Správu lesného hospodárstva – SLH, ako rozpočtová organizácia, ktorá sa členila na polesia a lesné úseky a zabezpečovala pestovnú činnosť. V obvode bývalého závodu Rimavská Sobota pestovnú činnosť zabezpečovali Správy lesného Hospodárstva v Rimavskej Sobote a v Hnúšti. Ťažbovú činnosť riadil podnik „Rimavský lesný priemysel" so sídlom v Brezove. Tento zabezpečoval ťažbovú činnosť u SLH Rimavská Sobota, Hnúšťa, ale aj v Šafárikove a Michalovej.

Vznikom Krajskej správy lesov Banská Bystrica od 1.1.1956 Správy lesného hospodárstva a Rimavský lesný priemysel zanikli a boli vytvorené Lesné závody Rimavská Sobota a Hnúšťa.

Od 1.4.1973 vznikla nová organizačná štruktúra, pričom spojením Lesného závodu Šafárikovo a Rimavská Sobota vznikol LZ Rimavská Sobota a LZ Hnúšťa. Z LZ Rimavská Sobota boli pri reorganizácii odčlenené pre LZ Lučenec polesia Šávol, Fiľakovo a Radzovce. Táto organizačná štruktúra vydržala do 1.1.1995, keď došlo k zlúčeniu OLZ Hnúšťa s Rimavskou Sobotou, pričom LS Hajnáčka bola odčlenená pod správu OLZ Lučenec. Nástupnícky závod i jeho sídlo ostali naďalej v Rimavskej Sobote.

Pri reorganizácii novovytvoreného podniku LESY Slovenskej republiky, š.p. Banská Bystrica vyhlásenej dňa 1.11.1999 zaniká dňom 31.12.1999 OLZ Rimavská Sobota a vzniká Odštepný závod Hnúšťa a OLZ Revúca sa mení na OZ Revúca. Od 1.1.2020 boli Lesné správy Šafárikovo a Stárňa odstúpené pre OZ Revúca a od OZ Lučenec sa pribrala S Hajnáčka k OZ Hnúšťa. Od 1.9.2003 Odštepný závod Hnúšťa sa presťahoval do Rimavskej Soboty a vznikol Odštepný závod Rimavská Sobota. Predposledná organizačná zmena nastala 1.1.2022, kedy došlo k zlúčeniu OZ Revúca a OZ Rimavská Sobota do jedného celku ako organizačná zložka OZ Gemer.

Nová organizačná zložka bola tvorená siedmimi lesnými správami – LS Muráň, LS Ratková, LS Tornaľa, LS Revúca, LS Klenovec, LS Hnúšťa, LS Rimavská Sobota, Strediskom Chovu koní v Dobšinej a piatimi expedičnými skladmi: ES Rimavská Sobota, ES Rimavská Baňa, ES Muráň, ES Revúca, ES Tornaľa.

Schválením novely zákona č. 543/2002 Z.z o štátnej ochrane prírody a krajiny boli dňom 1.4.2022 delimitované takmer celá LS Muráň (okrem dvoch LO), ES Muráň a z LS Hnúšťa – 1 LO –Kášter, vrátane 15 zamestnancov.

Podklady pre tento referát boli čerpané z Kroniky Východoslovenských štátnych lesov Košice, LESY SR, š.p. B. Bystrica-LDM vo Zvolene, ktorý poskytol materiál z Národného zemědelského muzea, s.p.o Praha, zo zborníka príspevkov z vedeckého seminára a spomienkového podujatia k 200. výročiu narodenia Ľ. Greinera v r. 1996, z referátu spracovanom Ing. Sokolom o histórii OZ R. Sobota.

Ing. Eva Vavreková

Chov Norika muránskeho na Gemeri

Ak máme hovoriť o histórii štátneho lesníctva na Gemeri, chov koní je s týmto regiónom neodmysliteľne spätý už vyše 70 rokov. Teda len o málo kratšie ako sa datuje história štátnych lesov. Chov koní začal na Veľkej Lúke na Muráni v roku 1950. Podnetom k jeho založeniu bola potreba produkcie koní pre lesné hospodárstvo a armádu.

Pretože toto stredisko nebolo kapacitne postačujúce do r. 1956 sa vybudovali ďalšie štyri strediská – Paseky, Dobšinská Ľadová Jaskyňa, Dobšiná a Betlanovce. Časom sa však z rôznych príčin chov koní opäť zredukoval na dnešné dve strediská – v Dobšinej a Veľkej Lúke pri Muráni.

Počas svojej existencie je pre žrebčín charakteristická niekoľkonásobná zmena chovného cieľa ako výsledok meniacich sa požiadaviek na exteriér a úžitkovosť ťažných koní zo strany lesných prevádzok.

V našom chove koní rozlišujeme tri základné etapy, ktoré nie sú presne časovo ohraničené a navzájom sa prelínajú.

1. Chov hucula v čistokrvnej forme
2. Zmohutňovací proces hucula krížením
3. Chov norika

Prvá etapa je charakteristická pre päťdesiate roky. Základom chovu bolo stádo huculských kobýl, resp. kobýl huculského typu, vykúpených zo zemského chovu východného Slovenska. Už v polovici 50-tych rokov požadovali lesné závody kone s väčším telesným rámcom a väčšou hmotnosťou. Preto sa pristúpilo k zmohutňovaciemu procesu hucula krížením s plemenami fjord, hafling a neskôr plemenom norik. Cieľom takéhoto kríženia začiatkom 60-tych rokov bolo vytvorenie nového plemena – slovenský horský kôň. Tento produkt mal mať mohutnejší telesný rámec pri zachovaní dobrých úžitkových vlastností huculského plemena. Zámer sa čiastočne podarilo dosiahnuť, ale pretože nie sú zachované podklady vyhodnocujúce celý proces a nedosiahla sa tvarová a typová vyrovnanosť podľa šľachtiteľského cieľa, nemôžeme hovoriť o samostatnom plemene.

Koncom 60-tych rokov sa pristúpilo k nákupu chladnokrvných kobýl z Čiech a Moravy, ktoré sa pripúšťali importovanými norickými žrebcami, ich potomkami, ako aj žrebcami z vlastného chovu.

V druhej polovici 70-tych rokov boli v plemenitbe použité žrebce plemena sliezsky norik.

Začiatkom 80-tych rokov bola v spolupráci s Výskumnou stanicou pre chov koní v Slatiňanoch vypracovaná „Koncepcia rozvoja chovu koní na Muráni pre roky 1984-1990". Podľa nej bolo rozhodnuté zamerať sa na chov norika v čistokrvnej forme, ktorý plne vyhovuje požiadavkám lesného hospodárstva.

Práve osemdesiate roky sú teda začiatkom uskutočňovania schváleného koncepčného zámeru chovu koní na Muráni.

Dlhodobým cieľom chovu je produkcia kvalitných, ľahko ovládateľných koní, použiteľných v lesnej prevádzke, poľnohospodárstve, agroturistike a produkcia plemenných žrebcov pre krajinský chov.

Chovateľský program plemena norik muránskeho typu sa riadi Štatútom plemennej knihy tohto plemena.

Cieľom chovateľského programu je zabezpečenie a sústavné skvalitňovanie genetickej úrovne celej populácie. Základné vlastnosti plemena a jeho požadovanú úroveň určuje chovný cieľ a štandard plemena.

Chovným cieľom je chladnokrvný kôň dospievajúci vo štvrtom – piatom roku, stredne veľkého obdĺžnikového rámca, s dobrým osvalením. Norik muránskeho typu je pracovitý a dobre ovládateľný kôň, primeraného temperamentu, dobrého charakteru, dobre živiteľný, pohyblivý, so stredne priestornou chôdzou. Vhodný je najmä pre horské oblasti.

Chov koní v rámci LESOV SR, š.p. sa realizuje na OZ Gemer na Stredisku chovu koní Dobšiná, ktorý má dva hospodárske dvory. V Dobšinej sú ustajnené plemenné žrebce, plemenné kobyly so žriebätami do odstavu a mladé kobyly. Na Veľkej Lúke sú

ustajnené žriebätá od odstavu do jedného roka bez rozdielu pohlavia, žrebce a valachy od jedného roka do predaja.

V súčasnom období chováme cca 180 ks koní. Zároveň treba podotknúť, že boli roky, keď ich bolo aj 350 ks.

Počet kobýl v základnom stáde matiek bol v r. 1988 vyše 110 ks, v posledných rokoch sa stabilizoval na úrovni 40-50 kobýl. Pri hodnotení percenta gravidity môžeme konštatovať, že v tejto oblasti dosahujeme dobré výsledky. Za posledné roky sa nám podarilo stabilizovať percento gravidity nad 80 %. Samozrejme každej kobyle je venovaná individuálna starostlivosť, čo sa týka sledovania pohlavného cyklu.

Pri odchove žriebät do odstavu sa nevyskytujú vážne problémy. Percentuálny úhyn žriebät do odstavu za posledné roky bol len 4,6 %.

Na Stredisku chovu koní Dobšiná sa dvakrát ročne uskutočňujú bonitácie a v rámci jesennej bonitácie aj výkonnostné skúšky. V zápisniciach z bonitácií sa pravidelne konštatuje dodržiavanie zoohygienických a zooveterinárnych predpisov. Nevyskytujú sa žiadne závažné zootechnické nedostatky.

Pri odchove mladých koní môžeme vyzdvihnúť niektoré špecifiká tohto chovu.

Žriebätá už od veku dvoch mesiacov chodia na pastvu vzdialenú niekoľko kilometrov.

Mladé kone od jedného roka sú v období od polovice mája do konca októbra na vonkajších pastvinách, kde sú celé leto vystavené vonkajším poveternostným vplyvom. Kone chodia denne za vzdialenou pastvou a v noci sú ustajnené v ohradách bez prístrešku. Takéto náročné podmienky zvyšujú odolnosť ich organizmu.

Každodenný pohyb na pastve umožňuje nadobudnutie výbornej pohyblivosti a prirodzenej obratnosti, čo je dôležitým predpokladom pri využití týchto koní pri práci v lese.

Takýto odchov mladých koní môžeme charakterizovať aj ako polodivoký, pretože mladé kone, ktoré sú v lete na pastve, sú v zime ustajnené voľne, bez priväzovania. K priamemu styku s človekom prichádzajú v podstate len dvakrát ročne pri jarnom a jesennom meraní a vážení.

Aj chov koní na Muráni prechádza zložitým obdobím z pohľadu ekonomických ukazovateľov. Zvyšujúce sa ceny energií, krmív, nákladov na zabezpečenie veterinárnej starostlivosti a mnohých ďalších vstupov do výroby zvyšujú náklady na kŕmny deň, pričom predajná cena koní nestúpa.

K rozvoju chovu norika muránskeho typu v krajinskom chove by mala prispieť aj dotačná politika. Bohužiaľ tento mechanizmus je dlhé roky nefunkčný aj keď je legislatívne ošetrený. A to napriek tomu, že chov norika muránskeho typu bol v r. 1995 uznaný za šľachtiteľský chov a v r. 1997 bol vyhlásený za chránený chov. Kone z tohto chovu získavajú pravidelne ocenenia na rôznych výstavách.

Chov koní vo všeobecnosti nie je lacná záležitosť. Jeho návratnosť je síce ťažko priamo vyčísliteľná, ale nesmieme zabudnúť, že kultúra národa sa nehodnotí len materiálnymi hodnotami, ale aj tým, ako sa vie postarať o svoje kultúrne a prírodné bohatstvo. A súčasné stádo plemenných kobýl, plemenných žrebcov a mladých koní predstavuje nielen materiálnu, ale aj veľkú biologickú a kultúrnu hodnotu.

Bohužiaľ budúcnosť chovu norika muránskeho typu v rámci LESOV SR š.p., nie je len v rukách chovateľov alebo manažérov štátneho podniku.

Prevádzkové objekty a pastviny sú umiestené prevažne v dvoch národných parkoch - Národnom parku Slovenský raj a Muránska planina. Už sama táto skutočnosť vyžaduje od chovateľa realizáciu mimoriadnych opatrení pri zabezpečení chovu. Po prijatí novely zákona 543 o ochrane prírody a krajiny, týkajúcej sa zonácie Národných parkov, však táto skutočnosť determinuje celú budúcnosť chovu a dnes ešte nikto kompetentný z dotknutých ministerstiev – Pôdohospodárstva a rozvoja vidieka ani Životného prostredia neposkytol konečné, záväzné stanovisko, týkajúce sa budúcnosti chovu koní. Proces delimitácie majetku na základe novely zákona 543 sa zavŕši k 1.1.2023. Je teda isté, že delimitácia majetku k 31. decembru prebehne a práve v týchto dňoch medzirezortná komisia rozhoduje ako s chovom koní na Muráni ďalej.

Nech príjmu akékoľvek rozhodnutie nám neostáva nič iné, len veriť, že bude na prospech a úžitok tomuto nášmu kultúrnemu bohatstvu.

Ing. Vladimír Hlinka

Nie je uniforma ako uniforma

Nebolo to tak dávno, keď podľa lesníckej uniformy bolo hneď jasné s akým zamestnancom štátnych lesov máte tú česť. Dokonca bolo úplne bežné, že by ste v mnohých prípadoch podľa oblečenia prítomných zamestnancov generálneho riaditeľstva či ústredí OZ ani len netušili, že sa rozprávate so zamestnancom takej inštitúcie ako sú LESY SR. Česť výnimkám.

Aj z toho dôvodu nadobudla dňa 1.10.2022 účinnosť smernica o lesníckych rovnošatách zamestnancov štátneho podniku LESY SR. Tá bližšie špecifikuje aj to, kto má na rovnošatu nárok, aké sú jej povinné súčasti i to, na čo má technicko-hospodársky zamestnanec nárok pri prvom pridelení.

Smernica SM O 020(1) tiež upozorňuje na skutočnosť, že rovnošata a jej súčasti sú až do doby skončenia užívacej doby majetkom štátneho podniku. Rovnošatu nemožno v tomto období predať ani darovať. Šitie uniforiem na mieru je povolené len cez stredisko MTZ. Technicko-hospodársky zamestnanci generálneho riaditeľstva a ústredí OZ majú ročný prídel 210 bodov, kým THZ lesných správ, stredísk a expedičných skladov 250 bodov. Okrem toho smernica pojednáva o užívaní a udržiavaní rovnošiat a v bode 3.6 o označovaní. Podľa uvedenej smernice sú zamestnanci povinní pri výkone svojich pracovných povinností nosiť rovnošatu a udržiavať ju v poriadku. Je zakázané meniť (upravovať) vonkajší vzhľad rovnošaty a nosiť na rovnošate iné označenie ako je uvedené v ods. 3.6 tejto smernice. Rovnošatu nie je dovolené doplňovať časťami iného oblečenia, než je predpísané.. Predstavíme si, ako je špecifikované nové označenie zamestnancov štátneho podniku LESY SR a koho ním označujeme.

Generálne riaditeľstvo

1. Generálny riaditeľ (1 rozeta)

Tmavozelená výložka obdĺžnikového tvaru 100×40 mm, umiestnená na klope ľavého náprsného vrecka uniformy, okraj výložky je pretkávaný dvojitým zlatým lemovaním, v ľavej časti výložky zlatá lipová ratolesť o rozmeroch 18×17,60 mm, v pravej časti výložky veľká zlatá rozeta o rozmeroch 26,54×29,13 mm:

Pre ďalších technicko-hospodárskych zamestnancov generálneho riaditeľstva je stanovená tmavozelená výložka obdĺžnikového tvaru 100×40 mm umiestnená na klope ľavého náprsného vrecka uniformy, okraj výložky pretkávaný dvojitým zlatým lemovaním, v ľavej časti výložky smreková vetvička so zlatým lipovým lístkom o rozmerov 28,62×27,64 mm, v pravej časti výložky od smrekovej vetvičky so zlatým lístkom sú zlatisto-zelené rozety o rozmerov 12,47×12,47 mm.

2. Riaditeľ úseku (4 rozety)

3. Vedúci odboru (3 rozety)

4. Vedúci odborný referent špecialista (VORŠ); vedúci odborný referent (VOR); vedúci skladov MTZ; vedúci/manažér účelového zariadenia; vedúci referátu (2 rozety)

5. Ostatní zamestnanci GR (1 rozeta)

Organizačné zložky – Odštepné závody, Ústredie OZ

Tmavozelená výložka obdĺžnikového tvaru 100 × 40 mm umiestnená na klope ľavého náprsného vrecka uniformy, okraj výložky pretkávaný vnútorným zlatým a vonkajším zeleným lemovaním, v ľavej časti výložky smreková vetvička so zlatým lipovým lístkom o rozmerov 28,62 × 27,64 mm, v pravej časti výložky od smrekovej vetvičky so zlatým lístkom sú zlatisto-zelené

1. Riaditeľ OZ (4 rozety)

2. Vedúci úseku; referent poverený vedením úseku (3 rozety)

3. Referent ústredia OZ (2 rozety)

4. Ostatní zamestnanci ústredia OZ (1 rozeta)

Lesné správy, expedičné sklady, strediská a účelové zariadenia OZ

Tmavozelená výložka obdĺžnikového tvaru 100 × 40 mm umiestnená na klope ľavého náprsného vrecka uniformy, okraj výložky pretkávaný dvojitým zeleným lemovaním, v ľavej časti výložky smreková vetvička so zlatým lipovým lístkom o rozmerov 28,62 × 27,64 mm, v pravej časti výložky od smrekovej vetvičky so zlatým lístkom sú zlatisto-zelené rozety o rozmerov 12,47 × 12,47 mm.

1. Vedúci lesných správ; expedičných skladov; stredísk a účelových zariadení OZ (4 rozety)

2. Technik (LS, strediska); špecialista strediska; vedúci hospodárskeho dvora; manažér; ekonóm; technológ prípravy výroby; konštruktér; vedúci operačného nasadenia LT; majster výroby LT; dispečer výroby LT; majster lesníckeho skanzenu, práca s verejnosťou (3 rozety)

3. Vedúci LO; manipulant (2 rozety)

4. Ostatní zamestnanci LS, ES, strediska a účelových zariadení OZ (1 rozeta)

-as-

Aj takto sa študovalo lesné inžinierstvo

Nie každé štúdium lesného inžinierstva sa realizovalo v pohodlí Študentského domova Technickej univerzity vo Zvolene, ako je tomu dnes. Prinášame farbistú ilustráciu jedného účastníka takéhoto štúdia, ktorého hlavným aktérom bol významný slovenský lesník, zakladateľ lesníckej dohliadacej služby v I. Československej republike Ing. Ľudovít Macko (1895-1990).

Každý študent, ktorý mal vinou Veľkej vojny lesnícke štúdium započaté ešte v Banskej Štiavnici nedokončené, mal dilemu čo so začatým, resp. pokročilým štúdiom. Ísť so svojou Amla mater do maďarskej Šoprone, alebo skúsiť študovať v novej Československej republike v Prahe alebo v Brne. Tam sa však toto štúdium ešte len organizovalo, takže plynulý prechod nebol možný. V tejto dobe vznikalo preto veľa pohnutých lesníckych študentských osudov.

Vzniknutú situáciu veľmi dobre charakterizuje, spomenutý významný slovenský lesník, spoluzakladateľ československej štátnej starostlivosti o lesy vo svojom rukopise (strojopise), ktorý nebol nikdy tlačou vydaný – „Ako som to ja videl a chápal" (apríl 1959). Sú to čiastočne jeho pamäti a čiastočne prehľad dejinných udalostí, v ktorých sa okrem iného špeciálne venuje študentskému prechodu z Banskej Štiavnice do Šoprone.

Dr. Ing. Ľudovít Macko

Po skončení vojny, ktorej sa zúčastnil ako vojak v Chorvátsku, prišiel na jeseň roku 1918 do Banskej Štiavnice, kde sa ešte stihol začať zimný semester. Pred Vianocami 1918 však už škola dostala príkaz evakuovať do Budapešti napokon skončila v Šoproni. Mackovi neostalo nič iné ako sa vrátiť domov do Liskovej pri Ružomberku. V lesníckom štúdiu však chcel pokračovať a tak sa vybral do Brna, kde dostal priamo od rektora školy informáciu, že štúdium sa len formuje a organizačne pripravuje. Keď sa v Šoproni na jar začali prednášky na Lesníckej fakulte, Macko sa rozhodol, že predsa len si tam pôjde štúdium dokončiť. V Maďarsku už bola v tom čase boľševická Republika rád a s tým spojené všetky problémy. Do Šoprone sa dostal komplikovane cez Fiľakovo a Budapešť. V Šoproni škola ešte nemala žiadne zázemie, bola umiestnená v kasárňach, študenti bývali ako sa dalo, Macko sa konkrétne ubytoval na rímsko – katolíckej fare. Macko pútavo opisuje, ako 5.6.1919 prišiel do školy tamojší veliteľ Červenej armády verbovať študentov k vojsku. Situáciu zachraňoval nám známy profesor Július Róth. Preto 7. júna 1919 vystrašený Macko s kolegom spolužiakom Passovským odchádzajú zo Šoprone s úmyslom vrátiť sa domov na Slovensko. Cestou na slovenskú hranicu ich špicli Červenej armády zastavili a eskortovali do väzenia do Šoprone. Po týždni a úmorných výsluchoch ich pod bodákmi troch vojakov eskortovali do Budapešti. Po dvoch dňoch dorazili do Budapešti do väznice, kde ich evidovali ako zbehov. Väznica však nemala o nich žiadnu dokumentáciu a tak ich nemali z čoho obviniť. Po mesiaci väznenia ich 5. júla 1919, prepustili, a ešte v ten deň sa Macko vrátil z Budapešti do Šoprone. Spolužiak Passovský ostal v Budapešti. V Šoproni sa Macko dozvedel, že preto riaditeľ väznice v Budapešti nedostal ich sprievodnú dokumentáciu, lebo sekretárka sedrie v Šoproni ju úmyselne zadržala, pretože sa bála o svojho priateľa Passovského. Takto zachránila aj Macka, aj takéto náhody sa stávajú.

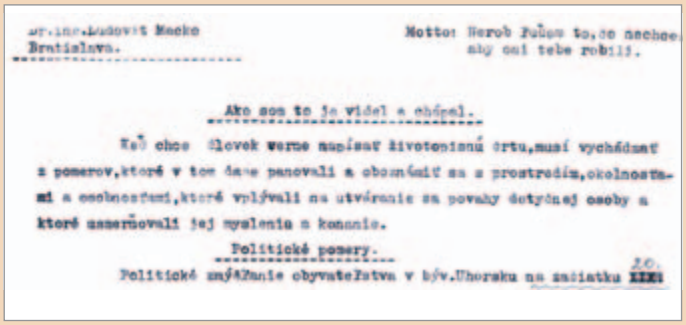

Dr. Ing. Ľudovít Macko
Bratislava.

Motto: Nerob Ľuďom to, čo nechce, aby oni tebe robili.

Ako som to ja videl a chápal.

Keď chce člověk verne napísať životopisnú črtu, musí vychádzať z pomerov, ktoré v tom čase panovali a obznámiť sa s prostredím, okolnosťami a osobnosťami, ktoré vplývali na utváranie sa povahy dotyčnej osoby a ktoré usmerňovali jej myslenia a konania.

Politické pomery.

Politické zmýšľanie obyvateľstva v býv. Uhorsku na začiatku XXX 20.

Úvod Mackovho popisu svojho lesníckeho štúdia

Pred Mackom bola ďalšia výzva – dostať sa čo najrýchlejšie domov. S plecniakom na chrbte a suchými kôrkami chleba zo študentskej menzy sa vybral pešo smerom na hranice. Ale nie slovenské, lež rakúske. Pretože tie neboli tak hermeticky strážené ako slovenské. Tých približných 25 km však kráčal opatrne, schovávajúc sa pred všetkými ľuďmi, bez poriadnej mapy, pretože keby našli u neho ešte aj mapu, obratom by z neho urobili špióna.

Takto sa cez Rakúsko za dramatických okolností vrátil cez Břeclav na Slovensko, kde zažil opäť problémy preto, lebo paradoxne slovenskí vojaci ho nechceli cez hranice pustiť. Napokon im šťastne utiekol a prešiel zelenou hranicou.

Konečne sa dostal do Bratislavy, odtiaľ vlakom do Ružomberka. Ale už nemal žiadne peniaze na vlak a tak keď pri Trenčíne prišiel revízor, vyliezol na strechu vagóna. Aj to prežil bez úhony a 9. júla docestoval konečne domov do Liskovej. Ale už 15. júla 1919 nastupuje v zmysle novej československej legislatívy na tri mesiace vojenskú službu v moravskej Telči. Po troch mesiacoch vojenského cvičenia vycestoval do Prahy, kde sa prihlásil na štúdium v práve novo organizovanom lesníckom štúdiu.

Tu sa postupne angažoval v slovenskom spolku „Detvan“ a v „Spolku poslucháčov lesného inžinierstva“. Spolok Detvan veľmi výdatne pomáhal slovenským študentom nielen s ubytovaním, ale aj finančne. Týmto spolkom bol v októbri 1919 delegovaný do Banskej Štiavnice na slávnostné otvorenie Československej štátnej strednej lesníckej školy.

Prvú štátnu skúšku vykonal 31. mája 1920. Lesné inžinierstvo ukončil 7.-8. augusta 1920 druhou štátnou skúškou. V týchto búrlivých vojnových a povojnových rokoch sa neštudovalo po ročníkoch, ale vykonaním predpísaných skúšok, takže sa lesné inžinierstvo dalo absolvovať i za dramatických okolností za dva až tri roky. Platilo to však len pre bývalých vojakov, ktorí mali rôzne študijné úľavy.

Pod vplyvom prednášajúceho Dr. Ing. Karla Šimana (a budúceho dlhoročného generálneho riaditeľa Štátnych lesov) si napísal žiadosť na ministerstvo o prijatie do novo budovanej štátnej lesnej dohliadacej služby na Slovensku.

V Prahe sa spoznal s budúcim výkvetom slovenského lesníctva: Jozef Mikulaj, Imrich Kráľ, Róbert Binder, Imrich Svitok, Dárius Klinovský, Michal Szomolányi, Alojz Janík a ďalší.

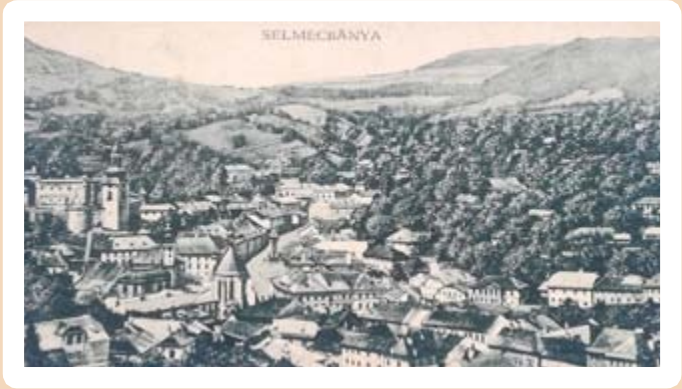

Banská Štiavnica 1919

Na Prahu nedal nikdy dopustiť, spomínal ako Pražania pomáhali chudobným slovenským chlapcom pri štúdiách. Najmä spomínal na priaznivú tamojšiu demokratickú atmosféru a lásku k novému štátnemu útvaru – Československu.

Počas svojho lesníckeho pôsobenia vo vrcholných slovenských lesníckych orgánoch veľmi horlivo propagoval potrebu zriadenia lesníckeho vysokého školstva na Slovensku, čo sa mu aj s ostatnými kolegami – lesníkmi v roku 1938 v Bratislave prostredníctvom SVŠT podarilo.

Toto bol stručný príbeh jedného z mnohých študentov štiavnického lesného inžinierstva, ktorí štúdium dokončili v Šoproni, v Prahe, či Brne, avšak za podobne dramatických okolností ako Dr. Ing. Ľudovít Macko.

Stručná biografia Dr. Ing. Ľudovíta Macka

Narodil (1895) sa v Liskovej pri Ružomberku, v ktorom študoval na gymnázium. V roku 1916 mu však štúdium prerušila Veľká vojna, ktorú prežil ako delostrelecký dôstojník na chorvátskom území. Napriek tomu si gymnázium dokázal ukončiť počas vojenskej dovolenky.

Po skončení vojny sa obratom zapísal na štúdium na Vysokú školu banskú a lesnícku do Banskej Štiavnice, kde stihol absolvovať prvý zimný semester. Po presťahovaní školy do Šoprone sa vrátil domov do Liskovej a uvažoval čo so začatým štúdiom. Bol sa informovať v Prahe i v Brne o možnostiach štúdia – ale to sa tam ešte len formovalo. Neostávalo mu teda nič iné len ísť do Šoprone. Jeho šopronskú anabázu opisuje vo vyššie uvedenom texte.

V I. Československej republike sa mu dostalo cti zakladať štátnu lesnícku dohliadaciu službu, v ktorej pracoval celý svoj život. Postupne vystriedal pražské Ministerstvo zemědělstva a Krajinský úrad v Bratislave. Podieľala sa aj na založení Lesníckeho odboru na SVŠT v Bratislave. Za Slovenského štátu pôsobil na Župnom úrade v Trenčíne, po skončení vojny sa vracia ako prednosta lesodohliadacej služby na Slovensku do Bratislavy. Slovenská národná rady ho poverila touto činnosťou na formujúcom sa Povereníctve pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave.

Po Februári 1948 ho však vládnuca Komunistická strana existenčne zlikvidovala (bol exponovaný štátny úradník za Slovenského štátu) a preto v roku 1951 nútene odchádza ako 56. ročný na predčasný dôchodok. Dôchodok využíval na verejno-prospešnú činnosť v lesníckych dobrovoľných organizáciách, písal lesnícku históriu, svoju biografiu i spomienky na štúdium v Banskej Štiavnici, Šoproni a Prahe. Dožil sa krásneho veku 95. rokov, zomrel v Bratislave, ale pochovaný je v Spišskej Teplici.

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

Výročia známych osobností

prof. Komárek Julius, PhDr. – 130. výročie narodenia

Narodil sa príznačne pod velebou šumavských lesov 15.8.1892 v Železnej Rude. Stredoškolské vzdelanie absolvoval na gymnáziu v neďalekých Klatovách (1911), pokračoval na Karlovej Univerzite, Prírodovedeckej fakulte. Vzápätí spracoval dizertačnú prácu (1916), onedlho sa habilitoval z odboru zoológia (1919). Mimoriadnym profesorom bol už v roku 1925. Riadnym profesorom sa stal v roku 1932.

Svoju profesnú kariéru začína nakrátko ako stredoškolský učiteľ na Obchodnej akadémii v Prahe. Ale už v roku 1919 pôsobil na Karlovej univerzite ako asistent, od roku 1922 ako docent zoológie. V roku 1921 zakladá spoločne s Ing. Nechlebom Štátny výskumný ústav pre ochranu lesa v Prahe (neskorší Výskumný ústav lesnícky a poľovnícky). Je jeho prvý riaditeľ a viedol ho až do roku 1945. Hneď na počiatku jeho činnosti sa robil výskum premnoženia mníšky veľkohlavej. Táto práca vzbudila veľký ohlas v zahraničí. Zo svojej funkcie ako prvý v strednej Európe zabezpečil letecké poprašovanie proti mníške a sosnokazovi (1926, 1932). V roku 1925 je súčasne poverený vedením II. Zoologického ústavu univerzity. Od roku 1932 je riadnym profesorom zoológie, neskôr prednosta II. Zoologického ústavu Karlovej univerzity. Mimo toho bol docentom na Vysokej škole poľnohospodárskej. V roku 1945 odchádza z Výskumného ústavu a vracia sa späť na Karlovu univerzitu, aby sa mohol venovať povojnovej obnove a budovaniu zoologických pracovísk. V rokoch 1946-1947 Komárek zastáva funkciu dekana Prírodovedeckej fakulty UK v ďalšom dvojročí (1947-1948) je prodekanom fakulty. Jeho prírodným pracoviskom boli lesy Karpát v celom ich oblúku. S problematikou ochrany lesa vystúpil na celej rade medzinárodných konferencií (Paríž, Stockholm, Budapešť, Rím a inde.)

Mimoriadne rozsiahle dielo prof. Komárka zahŕňa vedecké práce v oblasti zoológie a entomológie vrátane poľovníctva, ochrany prírody a rybárstva. Bol tiež jedným z iniciátorov myšlienky zriadenia veľkých národných parkov – už v roku 1931 navrhoval vytvorenie národného parku v Tatrách a v roku 1946 tiež na Šumave – v prevolaní „Posledná príležitosť pre národný park na Šumave" vyslovil potrebu čo najskôr založiť Šumavský národný park. Svoje skúsenosti a znalosti podal v 200 odborných publikáciách a časopisoch, ktoré sa týkali lesníctva, lekárstva, poľovníctva, ochrany prírody a rybárstva. Svoje poznatky šíril v knižných monografiách, brožúrkach, odborných článkoch, prednáškach, rozhlasom, ale aj zvlášť účinnou formou – poľovníckou beletriou.

Známe sú jeho knihy: Lovy v Karpatoch, Hovoríme o zvieratách, Neznáma tvár Prahy, Rozmanitosti prírody, ale najmä Česká zverina. Bol členom vedeckých spoločností doma i v zahraničí. V rokoch 1934 – 1955 bol prezidentom Československej zoologickej spoločnosti.

Zomrel relatívne mladý – 63-ročný 7.2. 1955 v Prahe.

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

Ing., Ľudovít Maras – 90-ročný

Narodil sa 13.marca 1932 v prekrásnej scenérii Slanských pod Šimonkou na Zlatej Bani, ako syn lesného robotníka. Už od detstva mal vzťah k prírode, vplyvom podmienok v ktorých vyrastal a preto sa rozhodol ísť študovať lesníctvo.

Po úspešnom ukončení stredoškolského štúdia maturitnou skúškou sa rozhodol pokračovať ďalej na lesníckej fakulte. Cieľom jeho štúdia sa stala Vysoká škola lesnícka a drevárska vo Zvolene, na ktorú nastúpil v roku 1952. V tom čase to bola novovzniknutá vysoká škola, ktorá zažívala ako každá začínajúca inštitúcia určité problémy hlavne s ubytovaním poslucháčov, čím sa vytvárali ťažšie a náročnejšie podmienky na štúdium. Štúdium na vysokej škole ukončil po päťročnom štúdiu v roku 1957. Do zamestnania nastúpil začiatkom júla v roku 1957 na lesný závod v Piešťanoch. Od začiatku pracoval štyri mesiace na polesí Brezová pod Bradlom ako technik polesia. Po uvedenom období prešiel na ústredie LZ do funkcie vedúceho oddelenia. Po štvorročnom pôsobení v lesníckej prevádzke odišiel do školských služieb na východné Slovensko.

V školstve začal pracovať od septembra 1961 na Lesníckej majstrovskej škole (LMŠ) Sigord v okrese Prešov, ako učiteľ odborných predmetov lesníckeho zamerania. Po dvojročnom pôsobení na LMŠ bol preložený na Strednú lesnícku technickú školu (SLTŠ) v Lipovciach.

V roku 1964 sa SLTŠ presťahovala z Lipoviec do Prešova. V Prešove bol vymenovaný do funkcie zástupcu riaditeľa školy pre školské polesie (ŠP) Cemjata, ktoré bolo účelovým zariadením školy pre praktickú prípravu žiakov SLTŠ. Túto funkciu vykonával do roku 1967, kedy došlo k organizačným zmenám v tom zmysle, že sa vytvorila funkcia prevádzkového inšpektora, ktorý už nebol pracovníkom školy ale ŠP a zabezpečoval prepojenie polesia so školou. V tejto funkcii pôsobil Ing. Ľudovít Maras síce pomerne krátky čas ale i napriek tomu sa urobilo veľa užitočného v nasmerovaní prác a vybudovaní objektov na ŠP. Pri týchto zmenách mal možnosť výberu, ale rozhodol sa pre prácu na škole, kde vyučoval lesnú ťažbu a neskôr prešiel na vyučovanie náuky o lesnom prostredí (NLP). Z predmetu náuka o lesnom prostredí bola pod jeho vedením ako vedúceho autorského kolektívu vydaná učebnica pre stredné lesnícke školy.

Od roku 1967 pracoval vo funkcii vedúceho praktického výcviku až do roku 1992.

V oblasti odbornej a praktickej prípravy žiakov uplatňoval svoje odborné a praktické vedomosti. Podrobne vypracoval organizáciu vyučovania a spolupráce školy s účelovým zariadením. Pre spájanie teórie s praxou bol pod jeho vedením, ako vedúceho kolektívu, vydaný „ Denník praxe pre žiakov SLTŠ", ktorý sa skladal z dvoch častí. V jednej časti boli spracované jednotlivé hlavné oblasti, vykonávané na lesnom hospodárstve a tak poskytoval žiakom prehľad a potvrdenie teórie v praxi. Druhá časť bola prehľadom praxe a vedenia denníka.

V lesníckom školstve bol známy Ing. Ľudovít Maras okrem iného aj tým, že sa zúčastňoval maturitných skúšok SLTŠ v celej republike a to ako predseda maturitnej komisie cca 16-krát a taktiež aj ako podpredseda na vlastnej škole.

Po zavedení pomaturitného štúdia, ako ďalšieho vzdelávania, bol poverený jeho vedením a organizačným zabezpečovaním pracovníkov ako prednášajúcich z radov LH a UŠ.

Z cieľavedomým pôsobením v lesníckom školstve sa po 38 rokoch rozlúčil v roku 1999 odchodom do dôchodku.

Ing. Peter Mojžita

Ľudovít Greiner ako osobnosť, lesník, geodet

90 rokov štátneho lesníctva na Gemeri

Ľudovít Greiner sa narodil v roku 1796 v Lichtentanne pri Saalfelde v Nemecku ako syn evanjelického farára. Svoje štúdium započal na gymnáziu v Saalfelde, neskôr pokračoval na lesnícke škole v meste Dreissigacker, kde sa podrobil vyššej lesníckej skúške. Od roku 1816 slúži ako lesný na panstve v Baumgartene.

- vyššia lesnícka skúška pre Rakúsko
- od roku 1818 taxácia u kniežaťa Lubomírskeho v južnom Rusku
- 1824-1826 štúdiom matematiky, fyziky a chémie na polytechnike vo Viedni
- 1826-1828 správca lesov regenta Ernsta von Sachsen-Coburg-Gotha v Greiburgu
- 1828-1874 riaditeľa panstiev Sachsen-Coburg-Gotha so sídlom v Jelšave
- 1852-1857 podpredseda Uhorského lesníckeho spolku Ungarischer Forstyerein
- člen Moravsko-sliezkeho lesníckeho spolku
- v Jelšave sa oženil s Máriou Glószovou a spolu mali deväť detí
- Hugo a Ľudovít boli pokračovatelia jeho práce pre lesníctvo
- po ovdovení v roku 1857 sa znovu oženil s Otíliou Szinowitzovou z Banskej Bystrice
- penzionovaný v roku 1874
- taxačné práce vykonával do roku 1877
- zomrel 18.10.1882
- pochovaný po boku prvej manželky na cintoríne v Jelšave

Ľudovít Greiner ako lesník

V dnešnom ponímaní zastával Organizačný úsek, Výrobno-technický úsek, Obchodný úsek a Ekonomický úsek.

Organizačný úsek
- panstvá v Borsode, Hevesi, Pusztavacsi v dnešnom Maďarsku a v Muráni, Hrabušiciach, Čabradi, Antone, Fiľakove, Veľkom Blhu
- ústredné sídlo vo Viedni
- od roku 1830 Riaditeľstvo lesných dištriktov v Jelšave
- na panstvách lesné úrady: v Mokrej Lúke s revírmi Revúca, Lubeník, Kameňany, lesný úrad v Muráni (od roku 1840) s revírmi Muráň I. a Muráň II, lesný úrad Teplý Vrch revír Ratkovská Lehota, Teplý Vrch
- 1853 zriadená Pokladnica Muráň a Taxácia Revúca
- zaviedol kolegiálne porady

Výrobno-technický úsek
- 1828-1829 pestovné plány pre dištrikt Mokrá Lúka a Držkovce (sadenice, semeno, náklady), tlačivo používané až do roku 1877
- 1830 zápis o stavbe luštiarne v Polomke a na Muránskej planine, Vernári, Šumiaci
- budovanie lesných škôlok v Polomke, Šumiaci, Mokrej Lúke, Telgárte

- 1833 článok o prevádzaní výchovných zásahov na panstve Muráň a na Horehroní
- v štyridsiatych a päťdesiatych rokoch kulisové ruby so šírkou pásov 15-20 siah (30-40 m)
- 1846 podrobné pokyny pre doplňovanie smrekových monokultúr
- 1865 nariadenie na zvýšenie podielu prirodzeného zmladenia

Výrobno-technický úsek
- 1829 objednal 65 ručných píl pre lesné úrady v Antone a Polomke
- na dopravu dreva stavba drevenej trate dlhej 3,5 km z doliny Bubláková a Petríkovo na pílu v Polomke, dva za sebou zapriahnuté kone
- 1837 na Stožkách v lokalite Klatná pri Závadke postavená vodná nádrž na zásobovanie splavu pre dopravu dreva vodou
- 28 rokov zaučoval a školil taxátorov, kresličov a geometrov
- zhotovil výškomer používaný pri taxačných prácach
- 1833-1838 zameriavanie celého Coburgovského majetku pomocou profesionálnych zememeračov
- 1840-1845 vypracoval výnosové tabuľky pre vysokokmenné i výmladkové lesy

Obchodný úsek
- drevo najmä pre huty, sklárne, železiarne, miestne píly
- výroba dreveného uhlia s plynulými dodávkami
- v r. 1840 cca 240 tis. meríc uhlia, r. 1850 cca 260 tis. meríc uhlia, r. 1860 cca 370 tis. meríc uhlia
- snaha aby platenie za drevo a uhlie nebolo pod výrobné náklady
- až po úplnom osamostatnení riaditeľstva v roku 1853 inštrukcia o vzájomnom vyúčtovaní medzi lesníctvom, poľnohospodárstvom a železiarňami

Ekonomický úsek
- podrobné kalkulácie na umelú obnovu lesa sadbou a sejbou snaha o zvýšenie podielu prirodzenej obnovy
- výpočet finančného efektu prebierok a výroby dreveného uhlia
- mzdové zvýhodnenie odborne vzdelaných zamestnancov

Ľudovít Greiner ako geodet

- zememerač a priekopník geografického poznávania Slovenska, osobitne Vysokých Tatier
- barometrické merania výšok Kráľovej hole, Kľaku, Kohúta a Fabovej hole
- 1837 Ľudovít Greiner dokázal, že najvyšším končiarom Vysokých Tatier je Gerlachovský štít
- Všeobecné prijatie Greinerovho tvrdenia o výškovom prvenstve Gerlachovho štítu až od roku 1876
- zveľaďovať lesné hospodárstvo a zabezpečiť jeho pozdvihnutie na úroveň ostatných odvetví
- bezmála 122 tis. kat. jut. lesných pozemkov mu na to dávalo priestor
- 54 rokov čas
- všeobecné i odborné vzdelanie predpoklady

Bodaj by mal čo najviac nasledovníkov!

Ing. Igor Viszlai

40. výročie škôlkárskeho strediska JOCHY

40. výročie škôlkarského strediska Jochy patriaceho pod špecializovaný odštepný závod Semenoles oslávili jeho súčasní i bývalí zamestnanci priamo v jeho areáli 19. októbra 2022.

Po úvodných príhovoroch si mohli prítomní pozrieť viacero praktických ukážok, ktoré každoročne v tomto období vykonávajú tunajší zamestnanci. V interiéri bola odprezentovaná metóda voskovania sadeníc ako odskúšaná vhodná ochrana voči hmyzím škodcom. Medzi ukážkami, ktoré boli prezentované v exteriéri zaradili usporiadatelia vyberanie stromov s koreňovým balom, ktorý bol následne zabalený do jutoviny a spevnený drôteným košom, vyorávanie sadeníc jednoriadkovým vyorávačom a tiež škôlkovanie drevín na odrastky, čo sú stromčeky presahujúce rozmery sadeníc.

Škôlkarskému stredisku a jeho pracovníkom prajeme všetko dobré pri vykonávaní prác v lesoch a pre lesy ešte aspoň ďalších 40 rokov. -as-

Pripomenuli si 60. výročie absolvovania LF VŠLD vo Zvolene

Uplynutie priam neuveriteľných šiestych decénií od ukončenia štúdia na lesníckej fakulte Vysokej školy lesníckej a drevárskej (LF VŠLD) vo Zvolene si pripomenuli siedmi absolventi tejto školy na stretnutí 20.10.2022 vo Zvolene. Vysokoškolský diplom lesného inžiniera si v Divadle J. G. Tajovského vo Zvolene 16.6.1962 prevzalo 57 absolventov (z toho päť žien) denného štúdia z rúk vtedajšieho prodekana LF VŠLD doc. Ing. (neskôr profesor i doktor vied) Rudolfa Šályho (1927-2018).

Z uvedeného počtu vtedajších absolventov LF VŠLD vo Zvolene viac než polovica už tento svet opustila a mnohí ďalší sa stretnutia nemohli zúčastniť najmä pre rôzne zdravotné problémy sprevádzajúce vysoký vek. Možno teda považovať účasť sedem absolventov (Ing. Libuša Randušková, r. Goldmanová, Ing. Vierka Gajdošová, r. Hlásniková, Ing. Milan Kanka, Ing. Vladimír Stankoviansky, Ing. František Dlouhý a Ing. Július Burkovský) na stretnutí za viac-menej primerané. Zhodou okolností sa toto absolventské stretnutie konalo v roku troch historicky významných okrúhlych výročí lesníckeho školstva na území Slovenska a to:

1/ 260. výročia ustanovenia Vyššieho baníckeho učilišťa v Banskej Štiavnici (1762), ktoré bolo predchodcom Banskej akadémie (1770) s neskorším Lesníckym odborom (1807) a napokon aj slávnej Banskej a lesníckej akadémie (1846).

2/ 70. výročia zriadenia VŠLD vo Zvolene (1952), ktorá úspešne nadviazala na historické korene svojich predchodkýň.

3/ 30. výročia premeny VŠLD na súčasnú Technickú univerzitu (TU) vo Zvolene (1992).

Účastníkov absolventského stretnutia privítal prodekan LF TU vo Zvolene doc. Ing. Bc. Miroslav Kardoš, PhD., s ktorým sa v zasadačke Katedry fytológie porozprávali nielen o súčasných problémoch tejto univerzity, ale pospomínali si aj na svoje niekdajšie študentské časy. Študijný režim vtedy nebol taký voľný ako v súčasnosti. Prednášky i cvičenia, ktoré začínali už o siedmej ráno boli povinné, chýbali niektoré učebné texty a v sobotu sa vyučovalo až do poludnia. Na stretnutí si prítomní absolventi študijného ročníka 1961/1962 vysoko ocenili úsilie všetkých pedagógov LF VŠLD, ktorí im počas štúdia poskytli postačujúcu vedomostnú úroveň na úspešné uplatnenie sa v lesníckej praxi. Osobitná vďaka bola vyslovená vtedajšiemu asistentovi a ročníkovému vedúcemu Ing. (neskôr profesor i kandidát vied) Jozefovi Paganovi (1930-2020). Všetci absolventi LF VŠLD z roku 1962 sa ihneď zamestnali (zväčša na umiestenku) a po dvojročnej základnej vojenskej službe (Vojenská katedra na VŠLD bola v roku 1958 zrušená a až v roku 1960 zas obnovená) pokračovali v zamestnaní pričom viacerí dosiahli popredné postavenie v rôznych oblastiach lesníckej praxe (niektorí sa uplatnili aj v zahraničí).

Absolventi v Almade

Asolventi na TU Zvolen

Po chutnom obede v reštaurácii Almada účastníci absolventského stretnutia pokračovali v spomienkach najmä na veselé príhody, ktoré zažili počas štúdia. Bolo ich mnoho tak pri skúškach ako aj zápočtoch, praktických cvičeniach, študijných cestách i v rámci ročníkových zábav. Zaujímavý bol napríklad zvyk navštevovať domovy spolužiakov, ktoré sa nachádzali na trasách exkurzií, kde po zaspievaní pesničky *„Na zvolenských lúkach našiel som tam dukát...“* prípadne inej, nasledovalo na dvore vždy malé pohostenie. Spomínalo sa tiež na stavanie májov, ktoré drevári následne v noci spílili a novopostavené bolo potrebné strážiť s poľovníckou puškou, alebo na založenie tradície imatrikulácie študentov prvého ročníka a samozrejme neobišli sa ani spomienky na vtedajšie športové úspechy ročníka najmä v basketbale (TJ Slávia Zvolen).

Za zorganizovanie milého stretnutia z príležitosti 60. výročia absolvovania LF VŠLD Zvolen účastníci ďakujú Ing. Milanovi Kankovi.

Ing. Július Burkovský

OKTÓBER 2022

Životné jubileá

50 rokov

Mgr. Juraj Pružinec, referent ABT, BT, TPO – OZ Považie
Ing. Zsolt Sebők, vedúci LS, LS Tornaľa – OZ Gemer
Ján Havrila, vedúci LO, LS Sabinov – OZ Šariš
Jaroslav Šarik, vedúci ES, ES Michalovce – OZ Vihorlat
Rastislav Bariš, systémový administrátor – GR Banská Bystrica

60 rokov

Peter Farkas, vedúci LO, LS Krásnohorské Podhradie – OZ Východ
Mgr. Tatiana Figurová, kurátor, kustód, Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen – GR Banská Bystrica

Pracovné jubileá

25 rokov

Ing. Pavel Ďuriš, technik, LS Modrý Kameň – OZ Podunajsko
Ing. Martin Jankovič, technik, LS Malužiná – OZ Tatry
Ing. Marcel Lehocký, PhD., referent poľovníctva – OZ Východ
Rastislav Jasovský, manipulant, ES Mníšek nad Hnilcom – OZ Východ
Ing. Dušan Damankoš, vedúci obchodného úseku – OZ Šariš
Monika Frčková – plánovač, metodik, štatistik – GR Banská Bystrica

30 rokov

Ing. Milan Benkovič, technik, LS Stará Voda – OZ Východ

35 rokov

Ing. Eva Vavreková, personalista – OZ Gemer

Starobný dôchodok

Pavol Gereg, vedúci LO, LS Púchov – OZ Sever
Ing. Zdenka Koubeková, ekonóm strediska LT, RSLT Banská Bystrica – OZLT Banská Bystrica

Ing. Martina Velká

foto: Ing. Patrik Michaľ

Sila ukrytá v dreve

Joey Richardson je anglická umelkyňa známa tvorbou jemných tvarov a veľmi precízne spracovaných detailov. Detstvo strávila na farme, čo sa ešte viac podpísalo pod jej naozaj krásny vzťah prerastajúci v lásku k lesom. Práve vďaka tomuto naozaj silnému putu sa jej kariéra vydala nielen cestou umenia ale priamo podľahla rezbárstvu.

Počas vysokoškolských štúdií sa zamerala na výskum v oblasti umení, pričom získala veľmi cenné teoretické informácie v oblasti remeselných zručností. V jej tvorbe sa často vyskytuje autobiografický prvok, ktorý má silné väzby na históriu miesta i pôvod materiálu a veľký dôraz kladie na emocionálny a symbiotický vzťah ľudí so stromami. *„Moje diela majú svoju vlastnú hĺbku. Ich zmysel nie je prvoplánový, často sa snažím akoby transformovať materiál na inú hmotu vyobrazujúcu energiu – ako vrstvu, ktorá má vyjadriť koncepčné uvažovanie mojej tvorby,“* prezrádza Joey.

„Príroda a konkrétnejšie drevo sú hybnou silou mojej sochárskej praxe. Moja tvorba formuje mňa a ja zase formujem ju. V podstate moje ocenenie a obdiv, ktorý mám voči používanému drevu a ďalším prírodným materiálom zanechalo svoju podstatu hlboko uloženú v mojich dielach. Oživuje v nich tiež hravý duch, príbeh i transformácia. Drevo ma vždy vnútorne zahreje a dotýka sa mojej duše,“ dodáva.

-as-

PEFC
PEFC/23-44-05
www.lesy.sk